

ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

STUDY OF TEACHERS' OPINION LEVELS TO THE ADMINISTRATION
BASED ON GOOD-GOVERNANCE IN SAVANNAKHET TEACHER
TRAINING COLLEGE OF LAOS

พระคำแส่ว ธมมปาโล (ปานละลัด)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2556

ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

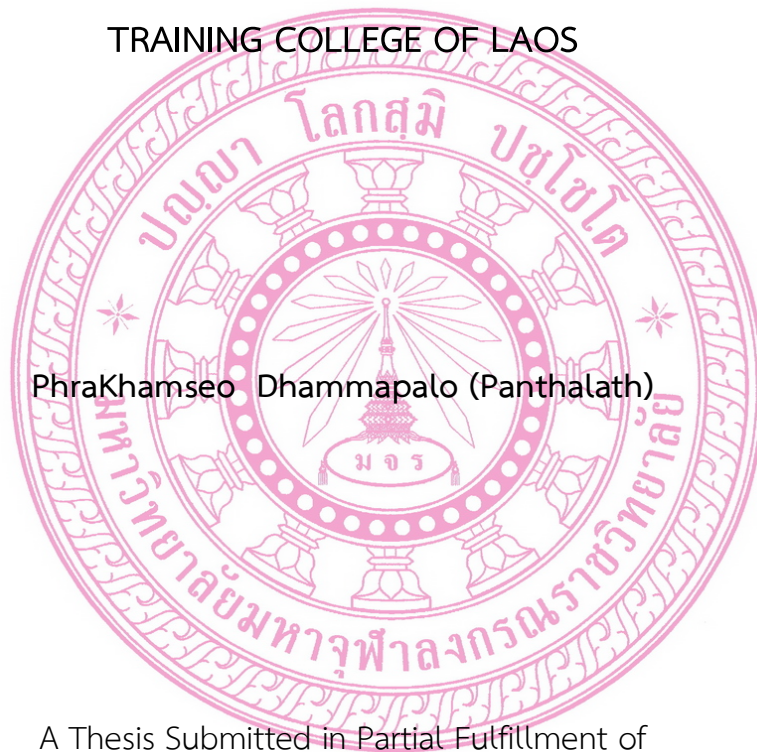

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2556

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

STUDY OF TEACHERS' OPINION LEVELS TO THE ADMINISTRATION
BASED ON GOOD-GOVERNANCE IN SAVANNAKHET TEACHER
TRAINING COLLEGE OF LAOS

PhraKhamseo Dhammapalo (Panthalath)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of

The Requirement for the Degree of

Master of Arts

(Educational Administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

C.E. 2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

	(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)	
	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
	(.....)	
	กรรมการ
	(.....)	
	กรรมการ
	(.....)	
	กรรมการ
	(.....)	
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	พระครูปลัดมารุต วรมงคลโล., ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
	ผศ.ดร. สมชัย ศรีนอก	กรรมการ
ชื่อผู้วิจัย	
	(พระคำแส่ว ธมมปาโล ปานละลัด)	

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้วิจัย : พระคำแส่ว ธรรมปาโล (ปานละลัด)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูปลัดมารุต วรมงคลโ., ผศ.ดร. พธ.บ.,M.A.,M.Ed.,Ph.D

: ผศ.ดร. สมชัย ศรีนोक พธ.บ., พธ.ม.,พธ.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : 22 ม.ค. 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' post hoc comparison)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความโปร่งใส

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาจารย์ที่มี เพศ อายุ ประสบการณ์สอน และ ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ที่มี เพศ อายุ ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน ส่วนอาจารย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน

3. อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้อำนวยการควรวีตหลักธรรมาภิบาลในการวางแผนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานการศึกษาตามหลักของผู้บริหาร มุ่งเน้นไปในการนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการบริหารงาน ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนการปฏิบัติงานพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

Thesis Title : Study of teachers' opinion levels to the administration based on good-governance in Savannakhet Teacher Training College of Laos

Researcher's name : Phra Khamseo Dhammapalo (Panthalath)

Degree : Master of Arts (Education Administration)

Thesis Advisory Committees

: Asst. Prof. Dr. Phrakrupladmarut Varamangkalo B.A., M.A., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Somchai Srinok B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : January 22, 2014.

ABSTRACT

The purposes of this research are 1) to study the teachers' opinion levels to the administration based on good-governance in Savannakhet Teacher Training College of Laos 2) to compare the teachers' opinion levels to the administration based on good-governance in Savannakhet Teacher Training College of Laos 3) to study the problems, obstacles and suggestion in administration based on good-governance in Savannakhet Teacher Training College of Laos. The independent variables were gender, age, qualification, work experience and position. There were a total of 127 samples chosen. The research instruments were questionnaires form prepared by the researcher with 0.95 reliability gained. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent sample), One-way ANOVA, and Scheffe' post hoc comparison method. Every data analysis was calculated by the readily complete window programs.

The research findings were as follow:

1. The teachers' opinion levels to the good-governance based administration in 6 categories were high in aspects. When it's considered in each aspect, it's found that the average scores were highest in every area. It's ordered

from high to low as follow the rule of law, participation, responsibility, morality, utility and transparency.

2. The results of hypothesis testing found that the teachers with differences in gender, age, work experience and position have different opinions on good-governance based administration with not statistically significant .05 levels. This does not testify the hypothesis to be true. However the teachers with different qualifications have different opinions on good-governance based administration with statistically important .01 levels which meets the assumptions that the teachers with different qualifications have the opinions differently.

3. Problems and Suggestion are the college director should follow the good governance principles in project planning, and take an importance of the teachers' comments and suggestions to consider the positive and negative points. At the same time he should also use the good governance in their occupation complying with the government policy, give the support, knowledge, and understanding of the administration based on good governance principles and take this research output to be a reference for action-plan setting to further develop the education in modernization, quality, and efficiency.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อันประกอบด้วย พระครูปลัดमारุต วรมงคล., ผศ.ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขงานด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ ดร.ศุภพร เศวตพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญเลิศ จีระภัทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอธรรมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินดา ศิริวรรณ และ ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหาระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ช่วยแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ พระเจริญพงษ์ ธมมทีโป (วิชัย) หรือ พี่โหนง ที่ช่วยแนะนำเกี่ยวกับสถิติการวิจัย ที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัดให้กระจ่างจนสามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ(ผู้บริหาร)วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในวิทยาลัยแห่งนี้ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 7 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา

กราบขอบคุณ คุณแม่สมบุญ ปานละลัด และ คุณพ่อ ก็ เขียนสินนท์ พี่ๆ น้องๆ และคุณแม่ หมาย โกโต และคุณพ่อ โกโต ที่ได้เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระอาจารย์ทุกรูป และคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยากร และประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาตลอด คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่มารดา บิดา ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยชิ้นนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนเป็นผลสำเร็จด้วยดี

พระคำแส่ว ธมมปาโล (ปานละลัด)

ผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 สมมติฐานการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	9
2.1.1 ความหมายของการบริหาร	10
2.1.2 ปัจจัยทางการบริหาร	14
2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา	14
2.1.4 กระบวนการบริหารการศึกษา	16
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	17
2.2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา	17
2.2.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษา	19
2.2.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา	20
2.2.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	22
2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	26
2.3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล	29
2.3.2 ความสำคัญของธรรมาภิบาล	32
2.3.3 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	34

2.3.4	หลักนิติธรรม	37
2.3.5	หลักคุณธรรม	39
2.3.6	หลักความโปร่งใส	41
2.3.7	หลักการมีส่วนร่วม	43
2.3.8	หลักความรับผิดชอบ	44
2.3.9	หลักความคุ้มค่า	45
2.3.10	การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา	46
2.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.4.1	งานวิจัยในประเทศ	49
2.4.2	งานวิจัยต่างประเทศ	53
2.5	กรอบแนวคิดในการวิจัย	54
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	55
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	55
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	58
3.5	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 4	ผลการวิจัย	61
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต้น	62
ตอนที่ 2	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน	64
ตอนที่ 3	การทดสอบสมมติฐาน	74
ตอนที่ 4	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	78
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	82
5.1	สรุปผลการวิจัย	82
5.2	อภิปรายผล	85
5.3	ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม		89
ภาคผนวก		96
ภาคผนวก ก	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	97
ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	129

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม	64
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามเพศ	65
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามอายุ	65
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามวุฒิการศึกษา	66
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประสบการณ์สอน	66
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน	67
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักนิติธรรมจำแนกเป็นรายข้อ	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

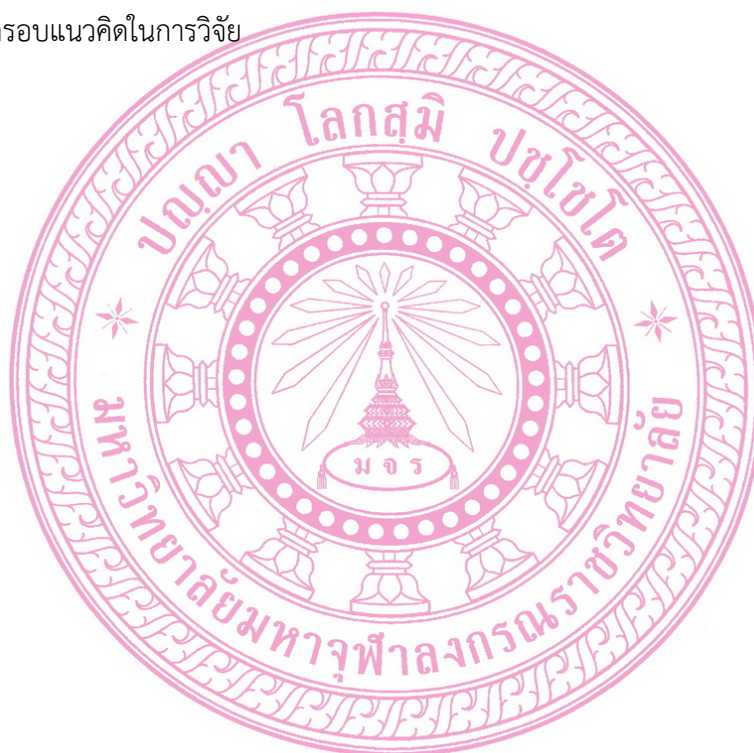
ตารางที่		หน้า
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักคุณธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ	69
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกเป็นรายชื่อ	70
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกเป็นรายชื่อ	71
4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ	72
4.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกเป็นรายชื่อ	73
4.14	การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน	74
4.15	การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน	74
4.16	การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา	
	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา	76
4.18	การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน	76
4.19	การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์สอนที่มีหน้าที่/ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใน วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน	77
4.20	ปัญหา อุปสรรค การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	78
4.21	ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	80

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	แสดงกรอบแนวคิดคุณธรรมสำหรับนักบริหาร	40
2.2	แสดงการประยุกต์ใช้หลักการมาภิบาลกับการบริหารการศึกษา	47
2.3	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอนาคตข้างหน้า เราต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาและโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจของประเทศและเชื่อมโยงเข้ากับสากลได้ตามความเรียกร้องต้องการ เมื่อเป็นเช่นนั้น ประเทศลาวก็ต้องเพิ่มความสามารถด้านการก่อสร้างอยู่ภายในประเทศ โดยมุ่งเน้นใส่การลงทุนเข้าในการขยายโรงเรียนอาชีวศึกษาไปทั่วทุกจังหวัด (แขวง) และตัวเมืองจำนวนหนึ่งเพื่อฝึกอบรมระดับฝีมือของกรรมกร นักวิชาการ นักบริหาร นายช่าง ผู้จัดการและอื่นๆ พร้อมกันนั้นก็ส่งไปศึกษา ฝึกงาน และบำรุงยกระดับอยู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะได้รับทุนช่วยเหลือจากประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นรัฐบาลลาวจึงสืบต่อเอางานการศึกษาเป็นงานจตุรรวม ใจกลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และจะต้องเพิ่มการลงทุนของรัฐพร้อมทั้งมีนโยบายและการปลุกกระตุ้นการประกอบ ส่วนของสังคมเข้าในการศึกษานับวันมากขึ้น เร่งรีบในดำเนินการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น จัดตั้งปฏิบัติแผนงานขยายโอกาสด้านการศึกษาแผนงานการปรับปรุงคุณภาพและความสอดคล้องกับแผนงานการบริหารและคุ้มครองการศึกษาทั้งสายสามัญศึกษา อาชีวศึกษาและภาคเอกชนให้กรรมเกี่ยวกันเพื่อปฏิบัติแผนงานการศึกษาเพื่อหมดทุกคน เพื่อให้การศึกษาภาคบังคับประสบความสำเร็จพร้อมกันนั้นก็พัฒนาความรู้ความสามารถด้านการศึกษาค้นคว้า วิทยาศาสตร์ ด้วยการสร้างตั้งสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคม นำใช้ผลสำเร็จที่ได้ ค้นคว้ามาไปพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาภายในประเทศให้ได้รับผลมากขึ้น¹

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง 2008 ภาคที่ 6 ว่าด้วย อาจารย์ บุคลากรและการปกครอง การบริหารการศึกษา หมวดที่ 1 มาตรา 46-48 กล่าวว่า รัฐ องค์กรคุ้มครองแขนงการศึกษาทุกชั้นตอนต้องสร้างเงื่อนไขให้อาจารย์ได้รับการ บำรุง ยกระดับอยู่บ่อยๆพร้อมกันนั้นการจัดตั้ง สังคม ชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆก็มีหน้าที่ ผลักดัน ส่งเสริม ช่วยเหลืออาจารย์ให้ได้รับการบำรุงและยกระดับอย่างต่อเนื่อง รัฐมีหน้าที่วาง นโยบายเพื่อสร้างเงื่อนไขต่างๆในการปฏิบัติหน้าที่ การยกระดับวิชาเฉพาะ ยกระดับวิชาการ ความ เป็นอยู่และสถานะสังคมของอาจารย์โดยเฉพาะต่อผู้ที่มีผลงานดีเด่น ผู้มีหัวใจประดิษฐ์สร้าง ผู้ไป ปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่เขตฤดูอดย ชนบทห่างไกล ทุรกันดาน ผู้สอนห้องควบ ผู้สอนห้องคนพิการ อาจารย์ บำนาญพร้อมกันนั้นรัฐก็ส่งเสริมให้บุคคล การจัดตั้งและสังคมรวมทั้งเอกชนทั้งภายในและ

¹ สรคำ แสนคำตา. “ความพึงพอใจในการปฏิบัติเวียกงานบุคลากรการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตดงโดง.”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, 2010), หน้า 1-2.

ต่างประเทศให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ บุคลากร การศึกษาหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ปกครอง บริหาร ตรวจสอบและอำนวยความสะดวกให้แก่การเรียน การสอน อยู่ในโรงเรียน ศูนย์ สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนและอยู่ภายใต้การปกครอง บริหารการศึกษาชั้นต่างๆ²

กระทรวงศึกษาธิการได้วางยุทธศาสตร์ ของการศึกษาคือให้การศึกษาภาคบังคับในอนาคตก้าวหน้า นอกจากนั้นยังได้มีการปรับปรุงความสะดวกในการใช้ทุนการศึกษาคุ้มครองการศึกษา จุดประสงค์เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติและที่สำคัญสามารถพัฒนาการนำพาประเทศลาวให้หลุดพ้นออกจากความด้อยพัฒนาในปี 2553³

วิทยาลัยครูสะหวันนะเขตแห่งนี้เป็นหนึ่งในจำนวนวิทยาลัยครูทั่วประเทศที่มุ่งเน้นผลิต หรือสร้างบุคลากรครูเพื่อตอบสนองความเรียกร้องต้องการในการพัฒนาการศึกษาสมัยใหม่ และเพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษา การบริหารงานของวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีระบบ (Systematical administration) เพราะวิทยาลัยมีโครงสร้างการบริหารงานที่ระเอียดและชัดเจน ทำให้งานในด้านต่างๆบรรลุตามแผนพัฒนาของวิทยาลัย พร้อมนี้วิทยาลัยแห่งนี้ยังอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ กระทรวงศึกษาธิการและกีฬาโดยตรง และเนื่องด้วยทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ ระบบการศึกษาในวิทยาลัยก็ได้รับการปรับปรุงยกระดับ เพื่อให้ดีขึ้นและเป็นที่น่าพอใจ เพื่อให้เหมาะสมกับแผนพัฒนาการศึกษาและกฎหมายการศึกษา แห่งชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ไม้อาจหลีกเลี่ยงข้อขาดตกบกพร่องได้ให้เห็นได้ชัดเจน เพราะสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร และค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นผลให้พนักงาน อาจารย์บางส่วนคิดท้อถอยในบางระยะ ทำให้ขาดความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ ประสิทธิภาพในการสอน การเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร พร้อมกันนี้สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกบางประการยังไม่ค่อยเอื้อเท่าที่ควร เช่น ห้องเรียน หอพักนักศึกษายังไม่เพียงพอ และด้านงบประมาณยังล่าช้า โดยเฉพาะเบี้ยเลี้ยงของนักศึกษา

ในการปฏิบัติงานของอาจารย์จำนวนหนึ่งก็ยังมีข้อบกพร่องต่อหน้าที่รู้ได้จากการขึ้นห้อง สอนสาย ไม่พัฒนาตัวเอง ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบต่ออาคารสถานที่ และ

² หมายความว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง 2008 ภาค ที่ 6 ว่าด้วย (ครู บุคลากรและการปกครอง การบริหารการศึกษา หมวดที่ 1 มาตรา 48. 2008), หน้า 29.

³ โครงการค้นคว้าที่ปรึกษาสำหรับแผนการศึกษา, (เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2546), หน้า, 13. อังโน พระสุริศักดิ์ จิตตมโม (จันทร์คำมณี). “การพัฒนาบุคคลของมหาวิทยาลัยจำปาสัก เมือง ปากเซ แขวงจำปาสัก 2553”, หน้า 1-2.

สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนบางกลุ่มไม่ค่อยปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยทำให้ถูกปรับระเบียบแล้วส่งผลต่อการเรียนอีกด้วย⁴

จากสภาพแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อที่จะได้ทราบถึงการบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาที่แท้จริงและจะได้ดำเนินการแก้ไข พัฒนา ปรับปรุง และยกระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ

1.3.1 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

1.3.2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.1.1 **ตัวแปรต้น** ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน

1.4.1.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร รวม 6 ด้าน

⁴ บทสรุป การปฏิบัติแผนพัฒนาวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประจำปีการศึกษา 2011-2012, หน้า 5-6.

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law)
2. หลักคุณธรรม (Moral principle)
3. หลักความโปร่งใส (Transparency)
4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)
6. หลักความคุ้มค่า (Utility)

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการ คณาจารย์ และบุคลากรที่ทำงานหรือสอนในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปีการศึกษา 2555 - 2556 รวมครูทั้งหมด จำนวน 189 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ รองผู้อำนวยการ คณาจารย์ และบุคลากร จำนวน 127 คน โดยได้จากการเปรียบเทียบจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan⁵

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาเฉพาะ ในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

1.5 สมมติฐานการวิจัย

1.5.1 อาจารย์เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

1.5.2 อาจารย์อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

⁵ ส่งศรี ชมพวงค์, *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย*, (นครศรีธรรมราช : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2538), หน้า 142.

1.5.3 อาจารย์มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

1.5.4 อาจารย์มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

1.5.5 อาจารย์ที่มีหน้าที่/ตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 เพศ หมายถึง เพศของครู อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

1.6.2 อายุ หมายถึง อายุของครู อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปฏิทินจนถึงปีที่ตอบแบบสอบถาม

1.6.3 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอไถสรพรมวิหาร จังหวัดสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.6.4 อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนหรือทำงานในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอไถสรพรมวิหาร จังหวัดสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.6.5 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจำแนกเป็น 4 ระดับ คือ อนุปริญญา (ต่ำกว่าปริญญาตรี) ปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก

1.6.6 ประสบการณ์สอน หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานของอาจารย์ แบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์สอน 6 – 10 ปี และประสบการณ์สอน

11 – 15 ปี และมากกว่า 16 ปีขึ้นไป

1.6.7 ตำแหน่ง/หน้าที่ในกานปฏิบัติงาน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษาในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตแห่งนี้ ซึ่งได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู และ บุคลากร/อาจารย์ผู้สอนทั่วไป

1.6.8 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร หมายถึง การดำเนินงานต่างๆที่เป็นภารกิจของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหาร

งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ของวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสธร์ จังหวัด สะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยยึดหลักคุณธรรมทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง ระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ ที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้ทันสมัยและเป็นธรรม

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดหลักและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ขอบธรรม และดีงาม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหรือสมาชิกในวิทยาลัยยึดถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย ในการบริหารกิจการของวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก อีกทั้งมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้อง และชัดเจนในการบริหารกิจการของวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังและความเสมอภาคในการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสได้อย่างเสรี ในการบริหารกิจการของวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตใจที่เสียสละ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน การแก้ปัญหาของวิทยาลัย และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ในการบริหารกิจการมหาวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การที่ผู้บริหารตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด โดยยึดหลักความคุ้มค่า ความพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมายในการบริหารกิจการของวิทยาลัย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

1.6.9 วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต หมายถึง สถาบันทางการศึกษาหรือวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโดยมุ่งเน้นผลิตบุคลากรทางการศึกษา (ผลิตครู-อาจารย์) เพื่อรับใช้ภารกิจการศึกษาในทั่วประเทศ มี ระบบครูชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นสูงหรือ อนุปริญญา และ ระบบ

ปริญญาตรี ซึ่งตั้งอยู่ถนนเลข9 (km 7) บ้านอุดมวิไล อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัด สหวั่นนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสหวั่นนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสหวั่นนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.7.2 ทำให้ทราบการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสหวั่นนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสหวั่นนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.7.3 ทำให้ทราบ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสหวั่นนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสหวั่นนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง“ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสระหว้านะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากตำรา หนังสือ เอกสาร บทความ นโยบาย แผนงาน และคู่มือรวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 2.1.2 ปัจจัยทางการบริหาร
 - 2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 2.1.4 กระบวนการบริหารการศึกษา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2.4 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
 - 2.3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล
 - 2.3.2 ความสำคัญของธรรมาภิบาล
 - 2.3.3 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
 - 2.3.4 หลักนิติธรรม
 - 2.3.5 หลักคุณธรรม
 - 2.3.6 หลักความโปร่งใส
 - 2.3.7 หลักการมีส่วนร่วม
 - 2.3.8 หลักความรับผิดชอบ
 - 2.3.9 หลักความคุ้มค่า
 - 2.3.10 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช เขียนในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่า แนวคิดทางการบริหารของเฮนรี ฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางท่านก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), และการควบคุม (Controlling) หรือ POCCC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์การ¹

สุปรีชา กมลาคณ์ อธิบายว่า แนวคิดการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเฮนรี ฟาโย นักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กุลิค ศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกัน ที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโยล กำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกกันว่า POSDCoRB : Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)²

¹ เนตร์พัฒนา ยาวีราช, *การจัดการสมัยใหม่*, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, 2546), หน้า 8.

² สุปรีชา กมลาคณ์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง, *กลยุทธ์การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545), หน้า 2.

สมยศ นาวิการ ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ³

ประพันธ์ สุริหาร ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่น เป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอื่นได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กรที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารนั้นเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ และได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วย 7 กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCoRB⁴

จากความหมายของแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาทั้งหมดแล้วนี้ สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้ศาสตร์ และศิลป์หรือทักษะการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจ เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการมีองค์ประกอบและหลักการการดำเนินงานมากมาย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบและนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจการดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดกับทรัพยากรที่มีอยู่

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์การหรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงานในวงการศึกษาหรือการบริหารงานโครงการสุขภาพในสถานศึกษานั้นมิได้มุ่งหวังผลกำไรหรือขาดทุนจึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้

³ สมยศ นาวิการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2545), หน้า 49.

⁴ ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร, (ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 18.

ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของ การบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิต ของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษามากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การปกครอง เช่น การบริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการ เช่น บริหารธุรกิจ⁵

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting thing done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์

โฮล (Holt) กล่าวว่า การบริหาร เป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การเป็นผู้นำและการควบคุม⁷

วิโรจน์ สารรัตนะ กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)⁸

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร คือการใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตาม

⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542,(กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์, 2546), หน้า 609.

⁶ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ศ.9, Ph.D.), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549), หน้า 1.

⁷ Holt,D.H. Management printciples and practices, (New Jersey: Prentice – Hall, 1993), p. 3, อ้างถึงใน, พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน), “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี”, พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555).

⁸ วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, 2545), หน้า 3.

กระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ⁹

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการ หรือการควบคุมกิจการต่างๆของรัฐ เช่น การบริหารการเงินของมูลนิธิ การบริหารกิจการอาชีพ การบริหารกิจการแพทย์ การบริหารที่ดินรกร้างว่างเปล่า การบริหารการก่อสร้าง การบริหารกิจการอุตสาหกรรม และอื่น ๆ ที่เป็นงานที่เรียกกันว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration)¹⁰

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฌ์ กล่าวว่า การบริหารงาน เป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน¹¹

ไซมอน (Simon) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน¹²

บรรจบ เนียมมณี ให้ความหมายว่า การบริหารคือกิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายๆอย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้¹³

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
4. วัตถุประสงค์นั้นๆต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ

เสนาะ ตีเยาว์ กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง¹⁴

⁹ อีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, **คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), หน้า 11.

¹⁰ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตวณะบุตร, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), หน้า 1.

¹¹ สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฌ์, **หลักการบริหารเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก.พ., 2536), หน้า 12.

¹² Simon, Herbert. **Public Administration**, (New York : Alfred A Kuopf, 1996), p 3, อ้างถึงใน พระสุธิตศักดิ์ สุภกิจใจ (เชียวหวาน), อ้างแล้ว.

¹³ บรรจบ เนียมมณี, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523), หน้า 261.

¹⁴ เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 3.

ชาญชัย อาจิณสมาจาร ได้ให้ความหมายของการบริหารตามแบบของ โมลแมน (Moehlman) ไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการทุกอย่างที่ต้องการทำให้นโยบายและวิธีการมีประสิทธิภาพ¹⁵

เฮลล์ริเกิล (Hellriegel) กล่าวว่า “Management” หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น¹⁶

เชพแมน (Chapman) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การขับเคลื่อนงานภายในองค์กร ให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)¹⁷

คุนต์และไวริช (Koontz & Weihrich) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการออกแบบและการดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงาน กลุ่มบุคคล ที่จะร่วมมือกัน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดพื้นฐานที่ต้องการพอขยายความได้ ดังนี้¹⁸

1. ผู้บริหารทำตัวเป็นผู้จัดการใน การวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การควบคุมดูแล
2. การจัดการทุกชนิดในองค์กร
3. ผู้จัดการนั้นจะต้องบริหารทุกระดับชั้น
4. ผู้จัดการทุกคนต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พยายามสร้างสิ่งต่างๆ ให้สูงกว่ามาตรฐาน
5. การจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากความหมายของการบริหารดังกล่าวมาทั้งหมดแล้วนี้ สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และสมาชิกในองค์กร โดยใช้ความเป็นศาสตร์

¹⁵ ชาญชัย อาจิณสมาจาร, **การบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2527), หน้า 7.

¹⁶ Don Hellriegel, **Management** (third edition, Addison : Wesley Publishing Company .lmc., 1982), p. 6, อ้างถึงใน พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เขียวหวาน), อ้างแล้ว.

¹⁷ E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, (second edition, California : Science Research Associates Inc.,1995), p.3, อ้างถึงใน พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เขียวหวาน), อ้างแล้ว.

¹⁸ Harold Koontz & Heinz Weihrich, **Ninth Edition Management**, (New York : McGraw Hillbook, 1991), p. 4, อ้างถึงใน พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เขียวหวาน), อ้างแล้ว.

และศิลป์ รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.1.2 ปัจจัยทางการบริหาร

การบริหารงานในทุกองค์การ ไม่ว่าจะขนาดเล็ก ปานกลาง หรือขนาดใหญ่ จำเป็นจะต้องมีปัจจัยขั้นพื้นฐาน หรือองค์ประกอบ หรือทรัพยากรทางการบริหาร โดยทั่วไปถือว่าปัจจัยที่สำคัญของการบริหารมีอยู่ 4 ประการ ซึ่งรู้จักกันในนามของ 4 M's ได้แก่¹⁹

1. คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์การที่ร่วมกันทำงาน
2. เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆ ส่วนขององค์การ
3. วัสดุสิ่งของ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
4. การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานองค์การของผู้บริหาร

ปัจจัยขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำมาเข้าสู่กระบวนการของการบริหารในแต่ละองค์การ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้คือ ทั้ง 4 ประการจะต้องเกื้อหนุนหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ถ้าจะพิจารณาในแต่ละประการแล้ว คน (Man) นับได้ว่าเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้ใช้หรือบริหารเงิน วัสดุ สิ่งของ และการดำเนินงานทุกอย่างในองค์การ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กล่าวไว้ว่า “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทุกชนิด

2.1.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา มีนักวิชาการได้เสนอความหมายไว้ต่างๆ ดังนี้

แคมป์เบล (Campbell) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง²⁰

ธรมิศวรร จิตขวัญ ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกด้านเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ และให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม²¹

¹⁹ จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕), หน้า 11.

²⁰ Campbell, Ronald F. et al, **Introduction to Education Administration** 5th ed. Boston (1980), p. 22, อ้างถึงใน พระสุศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน), อ้างแล้ว.

²¹ ธรมิศวรร จิตขวัญ, “ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี”, **ปริญาญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต**, (การบริหารการศึกษา) (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542).

พิสุทธิ์ จันทรเนตร กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มที่มุ่งมั่นพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เจริญงอกงามโดยการนำเอาทฤษฎีและหลักการบริหารทั่วไปมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการและวิธีการจัดการศึกษาดำเนินการให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ²²

ก๊าด (Good) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุมและการจัดการด้านการบริหารโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน งานธุรการ งานที่เกี่ยวกับตัวครูและนักเรียนตลอดจนบุคลากรอื่นๆ²³

ชุมพล รัตน์เลิศลพ ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรมร่วมทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน²⁴

ณัฐวัชร จันทโรธรณ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การที่บุคคลร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้พัฒนาในทุกด้าน โดยดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้²⁵

กัลยา วิลาวรรณ ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษาหมายถึง ความพยายามที่จะดำเนินเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ เป็นต้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพในที่สุด²⁶

²² พิสุทธิ์ จันทรเนตร, “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนครจำแนกตามขนาดโรงเรียน”, *ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต*, (การบริหารการศึกษา) (คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547).

²³ Good, Center V, *Dictionary of Education*, (New York : McGraw – Hill. 1973), p. 14, อ้างถึงใน พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เชียวหวาน), อ้างแล้ว.

²⁴ ชุมพล รัตน์เลิศลพ, “การศึกษาความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของจังหวัดแพร่”, (ม.ป.ท. 2543), หน้า 15.

²⁵ ณัฐวัชร จันทโรธรณ์, “ความคาดหวังของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ม.*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542).

²⁶ กัลยา วิลาวรรณ, “การปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”, *ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. (บริหารการศึกษา) (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539).

วรุณยุพา วิโนทพรรษ์ ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาร่วมกันกระทำ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในทุก ๆ ด้านโดยมีการใช้ทรัพยากรบริหาร คือ คน เงิน วัสดุและวิธีการให้เกิดประโยชน์สูงสุด²⁷

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมของการศึกษาที่เกิดจากบุคลากรหลายๆ คนร่วมมือกันดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกด้าน โดยอาศัยวิธีการจัดองค์การ การสั่งการ การอำนวยความสะดวกและปรับปรุง เพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคมให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.1.4 กระบวนการบริหารการศึกษา

ในการบริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องเลือกใช้กระบวนการบริหารทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์และเชิงศิลป์ เพื่อให้การบริหารในหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีนักวิชาการๆ ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ธรรณิศวรร จิตขวัญ กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษา จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นคือ จะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงานให้มีระบบเป็นไปตามแผนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงสามารถจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานทางการศึกษาสามารถปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับสถานที่พัฒนาคนให้เจริญก้าวหน้าทันวิทยาการอย่างแท้จริง²⁸

กัลปยกร มั่นถาวรวงศ์ กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ความจำเป็นและความเหมาะสมของสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง²⁹

²⁷ วรุณยุพา วิโนทพรรษ์, “ศึกษากาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, **ปริญาญการศึกษามหาบัณฑิต**. (การบริหารการศึกษา) (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546).

²⁸ ธรรณิศวรร จิตขวัญ, “ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี”, **ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (การบริหารการศึกษา) (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542).

²⁹ กัลปยกร มั่นถาวรวงศ์, “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร”, **ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (การบริหารการศึกษา) (คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2545).

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง กล่าวถึง กระบวนการบริหารการศึกษาที่สำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้³⁰ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุม และการจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ สรุปว่า กระบวนการบริหารการศึกษา ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) การกระตุ้น (Stimulating) การประสานงาน (Coordinating) และการประเมินผล (Evaluating)³¹

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผลงานและการปรับปรุงรวมทั้งการกระตุ้นหรือการจูงใจ กระบวนการบริหารการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารทุกระดับซึ่งรวมถึงผู้บริหารการศึกษาด้วย การบริหารที่ดีจะช่วยให้งานบริหารดำเนินไปอย่างราบรื่น มีระบบไม่สับสนและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีทักษะในการใช้กระบวนการบริหารทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการตัดสินใจนั้นมีความสำคัญมาก หากผู้บริหารตัดสินใจไม่ถูกต้อง การดำเนินการในขั้นต่อไปจะเกิดปัญหาและอุปสรรคตามมา ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีแนวคิดและข้อมูลครบถ้วนในการตัดสินใจและอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลักในการบริหารงาน

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

คำว่า “การบริหารสถานศึกษา” มีนักวิชาการทั้งของต่างชาติและชาวไทยเป็นจำนวนมากได้ให้ความหมายไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ฮอยและเซอร์ชีว (Hoy and Cecil) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการบริหารบุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน เพื่อให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้

³⁰ ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2545) หน้า 16-17.

³¹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2546), หน้า 18.

บุคคลทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยและดำเนินการตามข้อตกลงที่วางไว้และพึงยึดปฏิบัติโดยเคร่งครัด³²

กานต์ กุณาศล กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ และมีความสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสมควรแก่สภาพของตน³³

อมรชัย ตันติเมธ กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ตลอดจนคำนึงให้ตรงกับความต้องการของสังคม สามารถเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบ³⁴

กิติมา ปรีดีติลล ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษา ตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน นักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน³⁵

จากคำจำกัดความต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา หรือโรงเรียนที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือใช้กระบวนการต่างๆ โดยความร่วมมือของผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเริ่มจากการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมและการจัดการต่างๆ เช่น การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษา ตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน นักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา สำหรับการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม

³² Hoy, Wayne K. & Cecil, Miskel G. **Educational Administration Theory, Rescarch, and Practice.** (New York : McGraw – Hill Inc, 1996), p. 170, อ้างถึงใน พระสุธีศักดิ์ สุภกิจใจ (เชียวหวาน) อ้างแล้ว.

³³ กานต์ กุณาศล, **การประถมศึกษา**, (กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2542), หน้า 3.

³⁴ อมรชัย ตันติเมธ, **การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542), หน้า 10.

³⁵ กิติมา ปรีดีติลล, **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์, 2542), หน้า 13.

2.2.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านจำเป็นที่จะต้องนำขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบอยู่ทั้ง 4 ด้าน มากำหนดเป็นกลยุทธ์ วิธีการ แผนงาน เทคนิค และขั้นตอนในการบริหาร และปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ และสุขุมรอบคอบอย่างเป็นรูปธรรมเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีแล้วก็อาจมีผลกระทบกระเทือนส่วนอื่นๆ ได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ต้องยึดมั่นในกระบวนการบริหาร ซึ่งมีอยู่หลายแนวทาง หลายทฤษฎี หลายเทคนิค และหลายแนวทางในการปฏิบัติที่ผู้บริหารต้องใช้สติปัญญา พิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งมีอย่างย่อๆ ดังต่อไปนี้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษาที่สำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุม การจัดบุคลากรสู่หน่วยงาน³⁶

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบไปด้วย ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และรวมกันปรับปรุง (Action) โดยจะต้องมีการควบคุมคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพด้วย³⁷

รุ่ง แก้วแดง ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารของ Gulick มีขั้นตอนการบริหารที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปที่เรียกกันว่า “กระบวนการ POSDCoRB” ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ การติดต่อประสานงาน การรายงานผล และการดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ³⁸

จากคำจำกัดความต่างๆ ดังกล่าวมานี้ สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียน นำหลักการและกระบวนการทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ โดยเริ่มจากการวางแผน การจัดองค์การในสถานศึกษา การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การติดต่อประสานงาน การตัดสินใจ การรายงานผลการดำเนินงาน การเงินและงบประมาณ รวมทั้งงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ซึ่งมีระบบและเป้าหมายที่แน่นอน เป็นรูปธรรมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุดตามเจตนารมณ์ของการศึกษาที่กำหนดไว้

³⁶ ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, หน้า 16.

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, 2544), หน้า 10.

³⁸ รุ่ง แก้วแดง, **ปฏิวัติการศึกษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2543), หน้า 14 – 18.

2.2.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นบริบทที่เกี่ยวกับการบริหาร และจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้น จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานสถานศึกษา หรือโรงเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ 4 กลุ่ม ดังนี้³⁹

1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย
 - 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 3) การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
 - 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 7) การนิเทศการศึกษา
 - 8) การแนะแนวการศึกษา
 - 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 - 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
2. การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย
 - 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 2) การจัดสรรงบประมาณ
 - 3) การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน
 - 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 5) การบริหารเงิน

³⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 33 – 38.

- 6) การบริหารบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน
3. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย
 - 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
 - 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
 - 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
 - 4) วินัยและการรักษาวินัย
 - 5) การออกจากราชการ
4. การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย
 - 1) การดำเนินงานธุรการ
 - 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3) งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4) การประสานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 5) การจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์การ
 - 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
 - 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 9) การจัดทำสำมนักเรียน
 - 10) การรับนักเรียน
 - 11) การส่งเสริมและการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 12) การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน
 - 13) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 14) การส่งเสริมสนับสนุนแลประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 15) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
 - 16) งานบริการสาธารณะ
 - 17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

ดังที่กล่าวมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษามีอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจทั้ง 4 กลุ่มงาน แล้วนำมาเข้าสู่กระบวนการของการบริหารสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการได้

กำหนดไว้คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2.2.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีนักปราชญ์นักการศึกษาและนักวิชาการได้แสดงทรรศนะ หรือความคิดเห็นไว้ ดังต่อไปนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า นักบริหารจะทำหน้าที่สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ถ้ามีคุณลักษณะ 3 ประการ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ทุติยปาปนิกสูตร ดังนี้⁴⁰

1. จักขุมา หมายถึง มีปัญญา mongการณโกล เช่น ถ้าเป็นพ่อค้าหรือนักบริหารธุรกิจ ต้องรู้ว่าสินค้าไหนได้ราคาถูก แล้วนำไปขายที่ไหนจึงจะได้ราคาแพง ในสมัยนี้ต้องรู้ว่าหุ้นจะขึ้นหรือจะตก ถ้าเป็นนักบริหารทั่วไปต้องสามารถวางแผนและฉลาดในการใช้คนคุณลักษณะข้อแรกนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill หรือ ความชำนาญในการใช้ความคิด

2. วิรุโรร หมายถึง การจัดธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น พ่อค้าเพชรต้องดูออกกว่าเป็นเพชรแท้ หรือเพชรเทียม แพทย์หัวหน้าคณะผ่าตัดต้องเชี่ยวชาญการผ่าตัดคุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำว่า Technical Skill คือ ความชำนาญด้านเทคนิค

3. นิสสยสัมปันโน หมายถึง พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี เช่น พ่อค้าเดินทางไปค้าขายต่างเมืองก็มีเพื่อนพ่อค้าในเมืองนั้นๆ ให้ที่พักอาศัยหรือให้กู้ยืมเงิน เพราะมีเครดิตดี นักบริหารที่ดีต้องผูกใจคนไว้ได้ คุณลักษณะที่สามนี้สำคัญมาก “นกไม่มีขน คนไม่มีเพื่อน ขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้” ข้อนี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill คือ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์

เฉลิมชัย สมท่า ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้⁴¹

1. ความเป็นผู้นำ (Leadership) คือ มีอิทธิพลในตนเองสูงกว่าอิทธิพลอื่นๆ ของบุคคลในกลุ่ม และสามารถชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานได้ คุณสมบัติด้านนี้ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ คือ มีความร่าเริงแจ่มใสและอดทน สามารถตัดสินใจและชักจูงใจคน มีความรับผิดชอบ ฉลาดและไหวพริบดี มีความอดุสาหะ วิริยะ มีความเสียสละ มีบุคลิกภาพและมีความเป็นประชาธิปไตย

⁴⁰ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ศ.9, Ph.D.), **พุทธวิธีบริหาร**, หน้า 38 – 39.

⁴¹ เฉลิมชัย สมท่า, “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547).

2. มีความรู้และประสบการณ์ (Knowledge and experience) เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับงานในอาชีพของผู้บริหารโดยเฉพาะเช่นมีความรู้ และประสบการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของงาน และรู้เท่าทันเหตุการณ์

3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Human relationship) ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลทั้งตนเองและในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญๆ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผยและเป็นกันเอง

4. มีคุณธรรมสูง (Virtue) คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และมีศีลธรรม มีสุขภาพดี (Healthy) คือมีสุขภาพกาย (Physical health) และมีสุขภาพจิตดี (Mental health) สุขภาพจะเป็นเครื่องเสริมการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ

สมบัติ บุญประเคน ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า ต้องมีทั้ง 6 ป สรุปได้ดังนี้⁴²

1. ปฏิรูป การทำงานของผู้บริหารแบบนี้จะเป็นนักคิด นักพัฒนา ปรับเปลี่ยนหน่วยงานและพัฒนางานตลอดเวลา การดำเนินงานต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2. ประชาธิปไตย เป็นการบริหารงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาจะต้องพบกันครึ่งทาง หาแนวทางที่พึงประสงค์ให้ได้ ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจปัญหาที่ไม่มีทางออกให้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีบุคลิกภาพ และการทำงานเป็นประชาธิปไตย

3. ประสานเป็นลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมาก ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี การทำงานจะคำนึงถึงผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ รู้จักใช้ความสามารถ ของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ให้เกียรติและยกย่องอย่างสมศักดิ์ศรี

4. ประนีประนอม บุคลิกลักษณะของผู้บริหารแบบนี้ พยายามไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความขัดแย้ง สิ่งใดที่พอยอมได้ก็จะยอม

5. ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารลักษณะนี้จะมีบุคลิกที่ว่าจะทำอะไร จะพูดที่ไหนจะเป็นเรื่องสำคัญทุกเรื่อง มีความสามารถในการโน้มน้าวใจสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

6. ประชาสงเคราะห์ ผู้บริหารลักษณะนี้จะให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง เป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา จะประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความช่วยเหลือ เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน

⁴² สมบัติ บุญประเคน, "ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาตามลักษณะ 6 ป", วารสารครูขอนแก่น. ปีที่ 44 ฉบับที่ 2 (สิงหาคม 2544) : หน้า 20-21.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้อธิบาย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สรุปพอสังเขปได้ ดังนี้⁴³

1. ด้านวิชาการ

- 1) มีความรู้ และเป็นผู้นำด้านวิชาการ
- 2) มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน
- 3) สามารถใช้ความรู้ และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่
- 4) มีวิสัยทัศน์
- 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 6) ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 7) รอบรู้ทางด้านการศึกษา
- 8) ความรับผิดชอบ
- 9) แสวงหาข้อมูลข่าวสาร
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- 11) ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร
- 12) คำนำถึงมาตรฐานวิชาการ

2. การบริหารงบประมาณ

- 1) เข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจการในหน่วยงาน
- 2) มีความรู้ระบบงบประมาณ
- 3) เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน
- 4) มีความซื่อสัตย์ สุจริต
- 5) มีความระเอียดรอบคอบ
- 6) มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 7) หมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอ
- 8) รายงานการเงินอย่างเป็นระบบ

3. การบริหารงานบุคคล

- 1) มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล

⁴³ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, “การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา”, วารสารวิชาการ, ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม 2545) : หน้า 23–30.

- 2) เป็นแบบอย่างที่ดี
 - 3) มีมนุษยสัมพันธ์
 - 4) มีอารมณ์ขัน
 - 5) เป็นนักประชาธิปไตย
 - 6) ประนีประนอม
 - 7) อุดหนุน อดกลั้น
 - 8) เป็นนักพูดที่ดี
 - 9) มีความสามารถในการประสานงาน
 - 10) มีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน
 - 11) กล้าตัดสินใจ
 - 12) มุ่งมั่นพัฒนาองค์กร
4. การบริหารทั่วไป
- 1) เป็นนักวางแผน และกำหนดนโยบายที่ดี
 - 2) เป็นผู้ที่ตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่ดี
 - 3) มีความรู้ และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย
 - 4) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
 - 5) รู้จักมอบอำนาจ และความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม
 - 6) มีความคล่องแคล่ว ว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ
 - 7) มีความรับผิดชอบต่องานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค
 - 8) กำกับ ติดตาม และประเมินผล

สุพล วังสินธ์ ได้สรุปคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า⁴⁴

1. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
2. มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน
3. มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น
4. ใจกว้างเปิดโอกาสให้ครูมีเสรีภาพในการคิด
5. ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

⁴⁴ สุพล วังสินธ์, “การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา”, วารสารวิชาการ. ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543) : หน้า 29–30.

6. มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารโรงเรียน โดยการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในโรงเรียน

7. สร้างขวัญกำลังใจให้ครู มีกำลังใจที่จะเป็นครูดี ครูเก่ง ครูที่ปรึกษา (Mentor) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน

2. เป็นผู้นำในการบริหาร โดยยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3. เป็นผู้นำด้านการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

4. เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ

5. เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน

6. เป็นผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน

7. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษา และเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในทางสร้างสรรค์

8. เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลงมือทำและรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

9. เป็นผู้สร้างขวัญ และกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

10. เป็นผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี เป็นที่ยอมรับ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำที่ดี และมีความมั่นใจในการเป็นผู้นำแล้ว ย่อมเป็นแรงผลักดันให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สง่างาม และจะนำพาองค์กรคือสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเรื่อง “Governance” ได้ปรากฏมาตั้งแต่อารยธรรมการปกครองของกรีกสมัยโบราณ มาจากศัพท์ของคำว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบการปกครอง (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making of Steering” การกำหนดหรือถือหางเสือในการปกครอง แต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึงรัฐบาล

(Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือการจัดกรปกครอง⁴⁵

แนวความคิด “Governance” ได้มีการศึกษากว้างขวางขึ้น และคำนี้ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ และองค์การเครือข่ายของธนาคารโลก โดยในระยะแรก ๆ ธนาคารโลกกำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับขอบเขตของธนาคารโลกว่าด้วย Governance and Development ดังนั้น คำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึง “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ในระยะเริ่มแรกนั้นธนาคารโลกได้พยายามอธิบายความหมายของ Governance ว่าครอบคลุมถึงความหมาย 3 ลักษณะ⁴⁶ คือ

1. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบการเมือง (Political Regime)
2. กระบวนการ และขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในการเมืองใช้ในการบริหารทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
3. ชีตความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ⁴⁷ คือ

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

⁴⁵Agere,Sam, Primeting Good Governance : Princi ; Praxtices, and Perspective.(London : Commonwealth Sescretariat 2000), p.34. อ้างถึงใน, พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (รัฐประศาสนศาสตร์) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), หน้า 29.

⁴⁶เอเจอร์ แซม, ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์หน้าฝน ,2545), หน้า 31. อ้างแล้วใน, พิศสมัย หมกทอง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-30.

⁴⁷ สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง ราชกิจจานุเบกษา 10 สิงหาคม 2542, หน้า 3 – 4.

คำว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นแนวทางการบริหารที่มีความโดดเด่นมากที่สุดในวงการวิชาการปัจจุบันที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย คำว่า ธรรมาภิบาล สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย⁴⁸ ได้อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นมาจากคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่า ความดี หรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า “อภิบาล” แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็เป็น “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Good Governance และยังมีคำศัพท์ต่างๆ ที่สื่อความหมายในลักษณะเดียวกับธรรมาภิบาล เช่น ธรรมรัฐ สุประชาสนาการ ประชารัฐ การปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ธรรมราษฎร์ การกำกับดูแลที่ดี รัฐบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี บรรษัทภิบาล รวมทั้งศัพท์อื่นๆ เอกชนนิยมใช้ “หลักการบริหารจัดการที่ดี”

ธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเป็นคำที่อยู่ร่วมกับกลุ่มคำประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา กลุ่มคำดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปองค์กรของรัฐ นักรัฐประศาสนศาสตร์ส่วนหนึ่งมองว่า ธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อจัดการบริการที่ดีขึ้น⁴⁹

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคล) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลนี้สังเคราะห์เข้ามาในหลักปฏิบัติที่ดี ที่ชอบ คือที่ถูกต้อง ที่เหมาะสม ที่บริสุทธิ์ และที่ยุติธรรม สำหรับหัวหน้าฝ่ายปกครองหรือบริหารทุกระดับ⁵⁰

“ถูกต้อง” หมายถึง เป็นหลักปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการ ตามทำนองคลองธรรม ไม่ผิดศีลผิดธรรม ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมืองและระเบียบข้อบังคับโดยชอบ

“เหมาะสม” หมายถึง รู้จักพิจารณาให้เหมาะกับสถานการณ์ รู้จักปฏิบัติให้เหมาะสมกับบุคคล กับกาลเวลา และให้เหมาะสมกับสถานที่

“บริสุทธิ์” หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้วยเจตนา ความคิดอ่านด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองอันหนาแน่น

⁴⁸ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ”, **ประชาชาติธุรกิจ**, (3-6 ธันวาคม 2541), หน้า 2.

⁴⁹ สถาบันพระปกเกล้า, **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2544), หน้า 6.

⁵⁰ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคล), **หลักธรรมาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549), หน้า 8 – 9.

“ยุติธรรม” หมายถึง การปฏิบัติต่อผู้อื่น โดยปราศจากอคติ คือความลำเอียง 4 อย่าง ได้แก่ 1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก หรือมีอามิสสิ่งจูงใจ 2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะโกรธพยาบาท หรือเกลียดชัง 3) โมหาคติ ลำเอียงเพราะไม่รู้จริงหรือหุเบา 4) ภยากติ ลำเอียงเพราะความเกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลต่างๆ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวว่าลักษณะของธรรมาภิบาลตามแนวความคิดสากล เป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการและสาระของธรรมาภิบาล ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การปฏิรูปการเมืองเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย รากฐานของธรรมาภิบาล ได้แก่ ธรรมาภิบาลเชิงโครงสร้าง เช่น การปรับโครงสร้างองค์กรนิติบัญญัติ การปรับโครงสร้างระบบราชการ การปรับโครงสร้างองค์กรอิสระ และธรรมาภิบาลเชิงกระบวนการ ได้แก่ การร่วมรับรู้ในการจัดการ สิทธิในการร่วมให้ข้อมูลและความคิดเห็น สิทธิในการร่วมตัดสินใจร่วมทำ และร่วมรับรู้ สิทธิในการร่วมตรวจสอบความขัดแย้งระหว่างธรรมาภิบาลสากลกับวัฒนธรรมการเมืองไทย ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาของวัฒนธรรมกับธรรมาภิบาลเดิมและความพยายามสร้างธรรมาภิบาลพุทธ เพื่อผสมผสานกับธรรมาภิบาลไทยเดิม⁵¹

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว สรุปได้ว่า แนวคิดหลักธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการขั้นพื้นฐานและยุทธศาสตร์ที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นและนำมาใช้เพื่อ ลด บรรเทา และแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อช่วยสร้างคุณค่าและจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรม จริยธรรม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง ให้มีความเป็นธรรมในสังคม มีความโปร่งใสได้รับการยอมรับและเชื่อถือมีประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภูมิคุ้มกันให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยทุกภาคส่วน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

มีหน่วยงานและนักวิชาการเป็นจำนวนมาก ได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความไว้ทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ อธิบายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับ ซึ่งรวมถึงการจัดการระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Private Sector Organizations) องค์กรของเอกชน

⁵¹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2542), หน้า 30.

ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคลเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น⁵²

โรเดส (R.A.W. Rhodes, n.d., unpagged) ได้รวบรวมความหมายของ “Governance” หรือธรรมรัฐ ว่ามีความหมายหลายอย่างใช้ในเรื่องต่างๆ ตามหน่วยที่ศึกษา (unit of analysis) ดังนี้⁵³

1. ธรรมรัฐในฐานะของอำนาจรัฐ ในการตัดสินใจดำเนินการบริหารที่ลดน้อยลงและประชาชนจะเป็นผู้เรียกร้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐ (Minimal state)

2. บริษัทที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม (Corporate Governance) ซึ่งหมายถึง การดำเนินธุรกิจที่มีทิศทางและควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบชัดเจน ทั้งงานของบริษัทพร้อมกับต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอีกด้วย การบริหารบริษัทนี้จะถือว่าผู้บริหารและผู้ถือหุ้นไม่ใช่บุคคลคนเดียวกันต้องเป็นผู้บริหารอาชีพจะต้องมีการตรวจสอบจากองค์กรตรวจสอบภายนอก ทั้งนี้ไม่ใช่แต่เพื่อผลกำไรอย่างเดียวแต่จะต้องเปิดเผยโปร่งใส และสามารถกำหนดตัวผู้รับผิดชอบที่แท้จริง

3. การบริหารจัดการสาธารณะที่รัฐบาลจะต้องมีความสามารถในการริเริ่มเพื่อแข่งขันตอบสนองประชาชนเสมือนเป็นลูกค้ามากกว่าเป็นผู้ถูกปกครอง ผู้บริหารงานของรัฐมีบทบาทเช่นเดียวกับผู้ประกอบการผลักดันการทำงานจากระบบราชการไปสู่ชุมชน ให้เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการเองการวัดความสามารถของข้าราชการของรัฐวัดจากประสิทธิภาพในการทำงานข้าราชการของรัฐจะถือว่าการบริการคือพันธกิจของตน นอกจากนั้นจะเป็นตัวเชื่อมประสานทุกส่วนของสังคม กล่าวคือ ส่วนสาธารณะ ส่วนเอกชน และส่วนประชาชน เข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อประชาคม ซึ่งเรียกการบริหารเป็นการบริหารงานสาธารณะแบบใหม่ (New Public Management, NPM)

4. ธรรมรัฐในฐานะที่เป็นการปฏิรูปการปกครอง (Good Governance) ซึ่งเป็นการใช้กันอย่างกว้างขวางสำหรับการพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนาธรรมรัฐในที่นี้ หมายถึง การใช้อำนาจทางการเมืองที่จะบริหารกิจการของชาติ โดยพัฒนาประสิทธิภาพของบริการสาธารณะระบบตุลาการและกฎหมายที่เป็นอิสระมีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการจัดการทางการเงินมีการตรวจสอบสาธารณะเป็นอิสระเป็นรัฐที่มีโครงสร้างสถาบันหลากหลายและต้องยอมรับความเป็นอิสระของสื่อมวลชน ซึ่งทำให้

⁵² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ” เรืองเดียวกัน, หน้า 4.

⁵³ โรเดส (R.A.W. Rhodes, n.d., Unpagged), อ้างถึงใน นฤมล ทับจุมพล, “แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ” ในการจัดการปกครอง Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 57.

อำนาจรัฐได้รับการยอมรับและมีความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย ธรรมนูญแบบนี้จะเป็นการผสมผสานระหว่างการบริหารสาธารณะกับประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง

5. ธรรมนูญในแง่ของระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างของระบบที่ทั้งตอบสนองความต้องการของส่วนย่อย (Socio-cybernetic System) การมีปฏิสัมพันธ์จะเกิดจากการยอมรับในความต่างพึ่งพิงของทุกหน่วยในระบบจะไม่มีหน่วยใดหน่วยหนึ่งจะสามารถมีปฏิกริยาหรือแก้ปัญหาอย่างเป็นเอกเทศ เป็นระบบที่พลวัตของระบบทำให้สามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของส่วนต่างๆ อย่างยั่งยืนโดยทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน จะสามารถสร้างแบบของปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาของชาติดังนั้นระบบนี้จะไม่มียุคศูนย์กลางของสังคมแต่จะเกิดศูนย์กลางต่างๆ ในสังคมนิติกิจของรัฐบาลก็คือความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหารวมกันทั้งเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วม โดยสรุปก็คือเป็นการบริหารจัดการที่แต่ละหน่วยของภาครัฐและเอกชนร่วมกันและถือว่าต่างฝ่ายต่างเป็นส่วน โดยเน้นการดำเนินการแบบร่วมริเริ่มรับผิดชอบการมีปฏิสัมพันธ์แบบนี้มีใช้แต่ในระดับชาติแต่ยังเป็นธรรมนูญในระดับนานาชาติในระดับภูมิภาคและโลก

6. ธรรมนูญในแง่การจัดระบบองค์กรเครือข่ายจากภาคสาธารณะและภาคเอกชน (Self-Organizing Network) ในกรณีนี้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ที่สามารถรวบรวมทรัพยากรมาเพื่อจะได้รับการต่อสาธารณะ ดังนั้น องค์กรเครือข่ายจะสามารถนำเอาข่าวสารข้อมูลและเงินรวมเทคโนโลยีมาร่วมกันในการทำงานซึ่งอาจจะเห็นได้ เช่น ในโครงการร่วมระหว่างองค์กรที่สำคัญ เมื่อไรมีระบบพันธกิจมิตรเกิดขึ้นจะมีทรัพยากรมากขึ้นด้วยยังทำให้มีอิสระและมีอำนาจในการต่อรอง เกิดรัฐบาลกลางจะเข้าก้าวก้าวส่งการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

ไชยวัฒน์ คำชู ได้ให้ความหมายของคำว่า “ธรรมนูญ” ไว้ว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ วิธีการ และเครื่องมือซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนทั้งในส่วนที่เป็น การดำเนินการ ในฐานะของปัจเจกบุคคล และที่เป็น การดำเนินการในลักษณะที่เป็นสถาบัน รวมถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการปกครอง และการบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา และความเจริญของชาติ⁵⁴

วรภัทร โตรณะเกษม อธิบายว่า Good Governance หมายถึง การกำกับดูแลที่ดี หรือหมายถึง การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจสำคัญของ Good Governance คือ ความโปร่งใส

⁵⁴ ไชยวัฒน์ คำชู, “ธรรมนูญในองค์กร”, วารสารวารการครู ปีที่ 42 ฉบับที่ 2, (ตุลาคม 2542), หน้า 10.

(Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ (Accountability)⁵⁵

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ ได้ให้ความหมายว่า ธรรมรัฐ (Good governance) คือใช้หลักนิติธรรม ใช้หลักกฎหมาย ใช้หลักคุณธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งถ้าใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน คนพิการก็จะขาดโอกาสจึงต้องมีหลักคุณธรรม⁵⁶

จากความหมายของธรรมาภิบาลดังกล่าว สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการ หรือแนวทางการบริหารจัดการกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ด้วยการดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม และการรักษาผลประโยชน์ของกันและกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั่วไป ที่ก่อให้เกิดระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ใช้แนวทางประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.3.2 ความสำคัญของธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เป็นระบบการบริหารที่เน้นเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรภาครัฐและเอกชน จึงมีความสำคัญ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์กร ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งการเมืองในทุกระดับด้วย หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ดังต่อไปนี้

บุษบง ชัยเจริญวรรณ และบุญมี ลี ได้กล่าวว่า องค์กรสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) ให้ความสำคัญกับ (good governance) เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นการดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมาภิบาล คือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกันและมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้⁵⁷

⁵⁵ วรภัทร โตรณะเกษม, "การสร้าง Good Governance ในองค์กร", วารสาร กสท. ปีที่ 47 ฉบับที่ 2, (สิงหาคม 2547) : หน้า 7.

⁵⁶ ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, พระมหาจรัญโรจน์ ภวิวิโส, เศรษฐกิจพอเพียง และประชาสังคม ผลการเสวนาสหสาขาวิชาการระหว่างสถาบันแห่งชาติ, ครั้งที่ 1, (เล่มที่ 3), (กรุงเทพมหานคร : ฟออภัย จำกัด, 2545), หน้า 76.

⁵⁷ บุษบง ชัยเจริญวรรณ และบุญมี ลี, รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กลางค้ำคูณ, 2544), หน้า 8.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล) กล่าวว่า “หลักธรรมาภิบาล” เป็นหลักธรรม คือ หลักปฏิบัติใช้ประกอบการบริหารแบบบูรณาการทุกประเภทและทุกระดับของหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ชื่อว่า Chief Executive Officer (CEO) ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง คือให้ได้ประสิทธิผลของงานและให้ได้รับความพึงพอใจของประชาชนทุกฝ่าย⁵⁸

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ว่า รัฐบาลได้กำหนดให้ใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์ 1 ใน 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศและถือว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นไปสู่เป้าหมายโดยกำหนดให้สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม⁵⁹

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ กล่าวว่า การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ⁶⁰

ประพัฒน์ โปธิวรคุณ กล่าวว่า ปัจจุบันแนวคิดธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ต่างมีความต้องการธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้หลักธรรมาภิบาลกลายเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหากสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับ และเชื่อถือว่าระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น⁶¹

จากที่ได้กล่าวมาอย่างชัดเจนให้เป็นอย่างชัดเจนว่า ธรรมาภิบาล มีความสำคัญ มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์มากในการบริหารจัดการในทุกองค์กร ให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้ เป็นวิธีการป้องกันไว้ก่อนด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้การบริหารเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเป็นการลดการทุจริต ความขัดแย้ง และลดหรือแก้ปัญหาที่เรื้อรังขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

⁵⁸ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), **หลักธรรมาภิบาล**, เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544), หน้า 18.

⁶⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2542), หน้า 30.

⁶¹ ประพัฒน์ โปธิวรคุณ, **หลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา**, (นครปฐม : สถาบันผู้บริหารสถานศึกษา, 2544), หน้า 1-5.

2.3.3 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีมีประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชนสังคม และประเทศเป็นอย่างมาก หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของ ธรรมาภิบาลไว้แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ไชยวัฒน์ คำชู กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลมี 5 ประการ คือ

1. ภาวะรับผิดชอบ เป็นความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่กระทำไว้นั้น
2. ความโปร่งใส เป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้นโยบายและตรวจสอบได้
3. การปราบปรามการทุจริต และการประพฤตินิยมชอบ เป็นการใช้อำนาจที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตน และพรรคพวก
4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีบทบาท และส่วนในการควบคุมการบริหารและการปกครองได้อย่างแท้จริง
5. การสร้างกรอบทางกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็งเป็นการออกกฎหมายที่มีความชัดเจนเป็นเอกภาพ และมีระบบยุติธรรมที่ดีงาม ส่งเสริมการพัฒนา การจัดการบริหาร และการปกครองที่ดี⁶²

ปิติเทพ อ้อยยืนยง กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล อาจแยกองค์ประกอบที่สำคัญ ได้ดังนี้⁶³

1. หลักความโปร่งใส (Transparency) กล่าวคือ ไม่ว่าจะทำการใด ๆ ในการบริหารจัดการองค์กรก็ต้องมีเหตุผลโปร่งใสในวิธีการ และสามารถตรวจสอบได้และมีองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการทำงาน โดยพร้อมถูกตรวจสอบไม่ว่าจะเป็นจากองค์กรภายในหรือองค์กรภายนอก
2. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้กฎหมายต่างๆ อย่างเที่ยงตรงยุติธรรม สามารถบังคับใช้กฎหมายกับทุกคนได้เสมอกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ
3. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) กล่าวคือ ต้องมีการรับผิดชอบต่อในกรกระทำของตน ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนของงาน หรือองค์กรและต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด เพื่อบรรลุผลของงานและองค์กร
4. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปันส่วนในประโยชน์ต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดความขัดแย้งกันแห่งผลประโยชน์
5. หลักคุณธรรม (Moral) กล่าวคือ คนในองค์กรต้องมีความรู้จักผิดชอบชั่วดี และสำนึกในความดีงามที่จะทำงานโดยถูกต้องและสุจริต

⁶² ไชยวัฒน์ คำชู, ธรรมาภิบาล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 45 – 49.

⁶³ ปิติเทพ อ้อยยืนยง, ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคม, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2546), หน้า 13.

6. หลักความคุ้มค่า (Utility) โดยต้องถือประโยชน์สูงสุดแห่งองค์การเป็นที่ตั้งในการบริหารและขับเคลื่อนองค์กรไปให้สู่ความสำเร็จ

7. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) กล่าวคือ ประชาชนและบุคลากรในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยมุ่งผลแห่งการประสบความสำเร็จร่วมกัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย United Nations Development Programme (UNDP) มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่⁶⁴

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่างๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

2. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ ของภาครัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพการมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม การมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำหน้าที่ได้สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

⁶⁴ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, “การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่”, รัฐสภาสาร. ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กันยายน 2541): หน้า 17 – 19.

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม โดยรวมถึงการทำงานที่รวดเร็วและมีคุณภาพ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจต่างๆของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำต่อสาธารณชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก และมีจิตใจเสียสละเห็นคุณค่าที่ตนเองสังกัดอยู่

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สุดจิต นิमितกุล เห็นว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจซึ่งมี 11 องค์ประกอบคือ⁶⁵

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆต้องตรงกับข้อเท็จจริงของดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

⁶⁵ สุดจิต นิमितกุล, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2543), หน้า 13-24.

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอบนงบางออกไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้ออกชนดำเนินการแทน

หลักธรรมาภิบาลที่หน่วยงานราชการ องค์กร หรือบุคคลต่างๆ เสนอด้กล่าวมาข้างต้นถึงแม้จะมีบางประเด็นแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยภาพรวมมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในกรอบของธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 อันประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

2.3.4 หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรมซึ่งเป็นหลักการสำคัญในหลักธรรมาภิบาลหรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีได้มีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ต่างๆกัน ดังนี้

สุดจิต นิमितกุล กล่าวถึง ความหมายของหลักนิติธรรมว่า พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัย และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย⁶⁶

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กล่าวว่า หลักนิติธรรม คือ การพิจารณาตามตัวบทกฎหมายโดยดูว่ามีบทกฎหมายกำหนดไว้หรือไม่⁶⁷

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักนิติธรรมว่า เป็นการใช้อำนาจเป็นเครื่องมือ

⁶⁶ สุดจิต นิमितกุล, *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี*, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543), หน้า 35.

⁶⁷ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, *แนวการพิจารณาโทษข้าราชการครูทำผิดวินัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2543), หน้า 10.

ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นต่อนักเรียน และประชาชนเป็นสำคัญ⁶⁸

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดหลักนิติธรรมไว้ว่าการมีเกณฑ์ยุติธรรมและชัดเจน ได้แก่ การตรากฎหมายและกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจของบุคคล⁶⁹

เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวถึง หลักนิติธรรมว่า การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน⁷⁰

วนิดา แสงสารพันธ์ กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลต้องมีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งกฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรมด้วย⁷¹

สรุปได้ว่า หลักนิติธรรม เป็นหลักการในการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง กฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและศีลธรรม โดยการนำกฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม ชัดเจน ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และมีความชอบธรรม ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม ด้วยกระบวนการยุติธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยสันติสุขในหมู่คณะ ซึ่งจะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547), หน้า 3.

⁶⁹ สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542, หน้า 3.

⁷⁰ เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์, “ธรรมรัฐภาคการเมือง : บทบาทภาคการเมือง”, รัฐสภาสาร ปีที่ 46 ฉบับที่ 5, (กันยายน 2541), หน้า 20.

⁷¹ วนิดา แสงสารพันธ์, “การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล”, วารสารนักบริหาร. ปีที่ 44 ฉบับที่ 2 (กันยายน 2544) : หน้า 39 – 43.

2.3.5 หลักคุณธรรม

หลักคุณธรรมซึ่งเป็นหลักสำคัญในหลักธรรมาภิบาลหรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีมีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ต่างกัันดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักคุณธรรมว่าจะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพที่สุจริต⁷²

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงหลักคุณธรรมว่า หมายถึง ความชอบธรรมในการใช้อำนาจได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีแห่งรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีเพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ⁷³

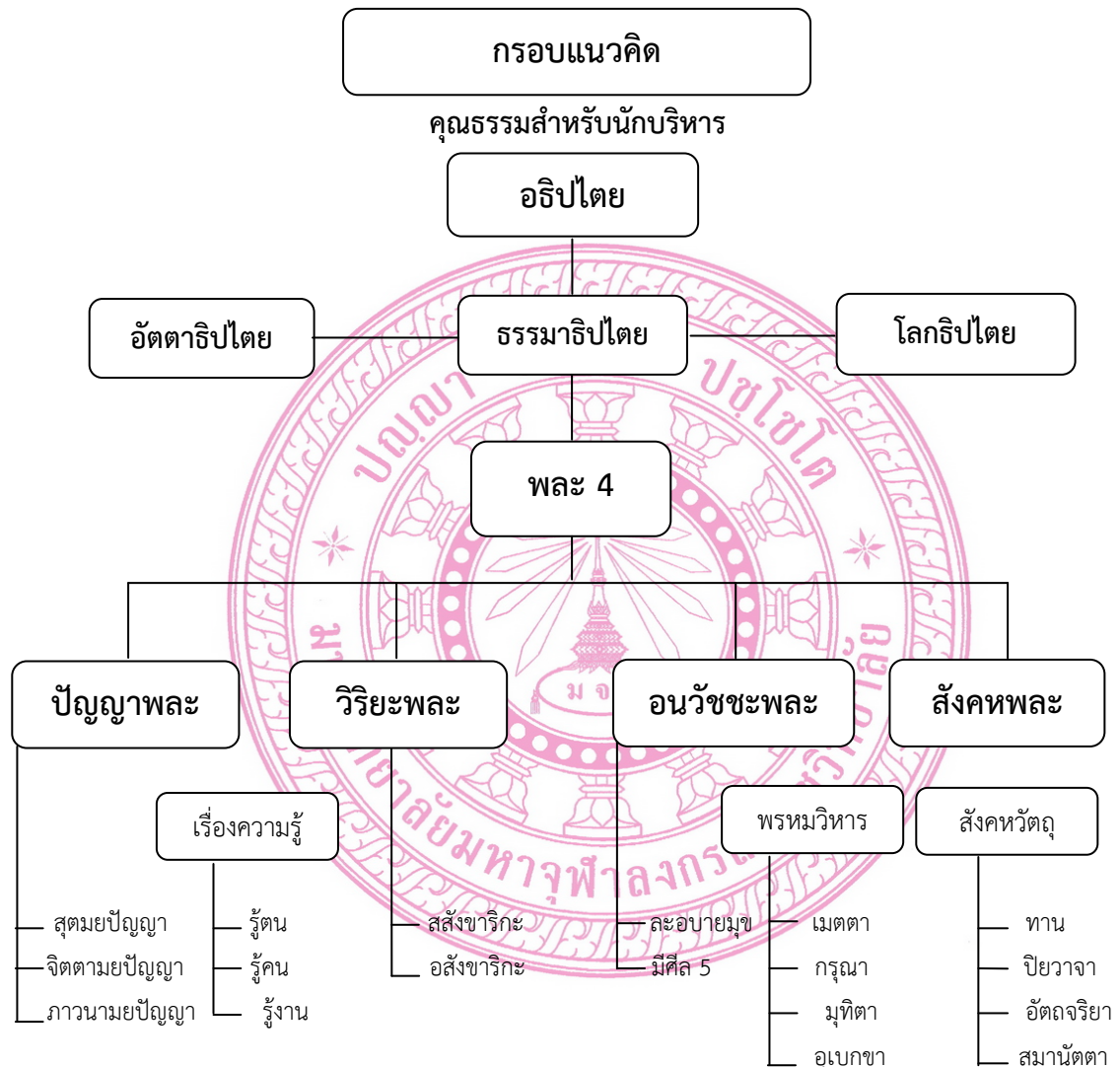
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า คุณธรรม คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา ความสงสารอยากผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดี ความวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจ เสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความละเอียดและกลัวบาป ความเคารพบนอบ และความสภาพอ่อนโยน⁷⁴

⁷² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน้า 6

⁷³ สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, หน้า 3.

⁷⁴ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2542), หน้า 18.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้แสดงกรอบความคิดคุณธรรมสำหรับนักบริหาร ไว้ดังนี้⁷⁵

แผนภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดคุณธรรมสำหรับนักบริหาร

จากแผนภาพ แสดงให้เห็นว่า การเป็นนักบริหารมีใช้ว่าทุกคนสามารถเป็นได้หมด การที่จะเป็นนักบริหารที่ดีต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นข้อปฏิบัติ ต้องเป็นผู้ประกอบด้วยหลักอธิปไตยสูตร คือ อัตตาริปไตย หมายถึง การถือตนเป็นใหญ่ โลการิปไตย หมายถึง การถือคนอื่นเป็นใหญ่ และธรรมาริปไตย หมายถึง การถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญ พร้อมเดียวกันนี้ก็มีคุณธรรมที่เป็นกำลังหรือพลังในการประกอบอาชีพ ที่เรียกว่า ผละ 4 ได้แก่

⁷⁵ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ศ.9, Ph.D.), *พุทธวิธีบริหาร*, เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

1) ปัญญาพละ หมายถึง กำลังความรู้หรือความฉลาด ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้อยู่ 3 ทาง คือ สุตมยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากสุตะ จินตามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และ ภาวนามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดโดยประสบการณ์จากภาคปฏิบัติหรือการลงมือทำจริงๆ 2) วิริยะพละ หมายถึง กำลังแห่งความเพียร มี 2 ประเภท คือ สสังขาริกะวิริยะ หมายถึง ความขยันที่ต้องมีคนอื่นปลุกใจหรือมีสถานการณ์บีบบังคับ และ อสังขาริกะวิริยะ หมายถึง ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตัวเอง แม้คนอื่นจหมตกำลังใจ 3) อนุวัชชะพละ หมายถึง กำลังการทำงานที่ไม่มีโทษหรือสุจริต ประกอบด้วย การละอบายมุข และมีศีล 5 และ 4) สังคหพละ หมายถึง กำลังการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ คือเป็นผู้ประกอบด้วยสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) อัตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (การสงเคราะห์ประชาชน) และ สมานัตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวถึงหลักคุณธรรมว่า หมายถึงการ ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคน ในสังคมดีขึ้นมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดสังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย⁷⁶

สรุปได้ว่า หลักคุณธรรมเป็นการใช้อำนาจที่ชอบธรรม ถูกต้อง ดีงาม เพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนให้สมาชิกและประชาชนมีคุณภาพ ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยในการ ประกอบอาชีพที่สุจริต รู้จักจักพึ่งพาอาศัยกัน สุภาพอ่อนโยน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.3.6 หลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใสซึ่งเป็นหลักสำคัญในหลักธรรมาภิบาลหรือระบบการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีมีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ต่างกัันดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวว่า ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก และมีส่วนร่วม ตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน⁷⁷

สุดจิต นิमितกุล ได้กล่าวว่า ความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวง มหาดไทย หมายถึง ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการ

⁷⁶ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance), หน้า 14.

⁷⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549, หน้า 26.

ที่เปิดเผย ชัดเจน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้⁷⁸

วุฒิพงษ์ เพรียบจริยวัฒน์ ได้กล่าวว่า การทุจริตเป็นเสมือนปฏิภูลอกใหญ่ของสังคมไทย สาเหตุหลักที่ทำให้การฉ้อราษฎร์บังหลวงในประเทศไทยเป็นไปอย่างกว้างขวางและสะดวกง่ายดาย มาจากโครงสร้างทางการเมืองที่บิดเบี้ยว เพราะให้อำนาจกับรัฐบาลและนักการเมืองมากเกินไป โดยปราศจากการตรวจสอบจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคประชาชน⁷⁹

สมาน รังสิโยภุชฌ์ ได้กล่าวว่า ความสุจริตและโปร่งใส การบริหารราชการที่มีความสุจริตและโปร่งใส รวมถึงการมีระเบียบและการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล หรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบ และติดตามผลได้⁸⁰

เกษม วัฒนชัย กล่าวถึง หลักความโปร่งใส ในการออกแบบระบบและกระบวนการบริหารทุกขั้นตอนจะต้องยึดหลักความโปร่งใส อธิบายได้ด้วยเหตุผล และมีหลักฐานกำกับ⁸¹

โสมนัส ฌ บางช้าง กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสในการบริหาร ไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบัง รวบทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวกให้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วน⁸²

สรุปได้ว่า หลักความโปร่งใส เป็นกระบวนการทำงานที่มีกฎเกณฑ์และกติกาต่างๆที่ตรงกับข้อเท็จจริง และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาของบุคคลในองค์กร และมีความโปร่งใสให้สมาชิกในสังคมเข้าถึงได้โดยไม่ปิดบังอำพรางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง

⁷⁸ สูดจิต นิमितกุล, *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี*. เรื่องเดียวกัน, หน้า 13 – 24.

⁷⁹ วุฒิพงษ์ เพรียบจริยวัฒน์, *คู่มือผู้ชาติทางออกวิกฤติ*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสหัสวรรษ, 2544), หน้า 45.

⁸⁰ สมาน รังสิโยภุชฌ์, *การบริหารราชการไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต*, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2543), หน้า 10.

⁸¹ เกษม วัฒนชัย, “สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง” , *วารสาร มฉก. วิชาการ*. ปีที่ 43 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – ธันวาคม 243) : หน้า 4.

⁸² โสมนัส ฌ บางช้าง, “Good Governance : การกำกับดูแลที่ดี” , *วารสารนักบริหาร*. ปีที่ 44 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2544) : หน้า 48 – 50.

2.3.7 หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหลักสำคัญในหลักธรรมาภิบาลหรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ต่างกัันดังนี้

วันชัย วัฒนศัพท์ ได้กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะได้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน⁸³

เฉลิม เกิดโมลี ได้กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้ใช้คุณสมบัติส่วนตัวในด้านความรู้ ความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่เข้าไปร่วมคิดตัดสินใจขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมหนึ่งๆ ด้วยตนเองหรือองค์กรที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาค⁸⁴

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักการมีส่วนร่วมว่า จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษา⁸⁵

วีระ ไชยธรรม ได้กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ⁸⁶

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ ได้กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นหลักการหรือวิธีการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญของสังคม โดยประชาชนมีความสามัคคีร่วมมือในการทำงานในเรื่องที่สำคัญตลอดจนไม่มีการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน⁸⁷

⁸³ วันชัย วัฒนศัพท์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย, 2543), หน้า 28.

⁸⁴ เฉลิม เกิดโมลี, “แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย”, เอกสารประกอบการเสวนาวิพากษ์ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน. (17 พฤศจิกายน 2543) : หน้า 3.

⁸⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

⁸⁶ วีระ ไชยธรรม, หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁸⁷ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

สรุปได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นเป็นกระบวนการเรียนรู้ของกันและกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประชาชน หรือบุคลากรในหน่วยงานได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติหรือตัดสินใจตลอดจนร่วมสนับสนุน ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติสิ่งที่ตนร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังและความเสมอภาคในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.8 หลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบซึ่งเป็นหลักสำคัญในหลักธรรมาภิบาลหรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ต่างกักันดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบว่าหมายถึงความพร้อมรับการตรวจสอบได้แก่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน⁸⁸

วีระ ไชยธรรม กล่าวไว้ว่า หลักความรับผิดชอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน⁸⁹

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักความรับผิดชอบว่าจะต้องมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนและผู้อื่น สำนึกและรับผิดชอบต่อตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาใส่ใจ และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเองตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน⁹⁰

⁸⁸ สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

⁸⁹ วีระ ไชยธรรม, หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542), หน้า 10.

⁹⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

สถาบันอุดมศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า หลักความรับผิดชอบหมายถึง การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้ ถ้ารับผลการกระทำของตน⁹¹

สรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจในปัญหา และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ การกระทำ และผลงานของตนเองที่ปรากฏรับผิดชอบต่อสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์กร และสังคมส่วนรวมด้วย

2.3.9 หลักความคุ้มค่า

อานันท์ ปันยารชุน ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความเคยชินในระบบราชการที่จะรับใช้งบประมาณที่เหลือตอนสิ้นปีให้หมดไปว่า เป็นการไม่รู้คุณค่าของเงินงบประมาณที่เป็นภาษีของประชาชนซึ่งควรจะเก็บไว้ในปีต่อไป ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงความคิดดังกล่าวจะเป็นผลเสีย การบริหารยุคใหม่ต้องคำนึงถึงรายรับและต้นทุน(Cost effectiveness) และความคุ้มค่าของโครงการ เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้บริการที่ดีแก่ประชาชน⁹²

เกษม วัฒนชัย เสนอหลักความคุ้มครองดังนี้ 1) การทำกิจกรรมใด ต้องสร้างระบบคุณภาพมาตรฐานควบคู่กันไป ให้มีการกำหนดระดับมาตรฐานที่จะไปถึง กำหนดวิธีปฏิบัติและสร้างคู่มือปฏิบัติแล้ววัดผลประเมินผลเป็นระยะ 2) การบริหารจัดการทุกด้าน ต้องยึดหลักประหยัดและประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีค่าที่สุด⁹³

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลที่เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคคล และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการและการใช้บริหารประชาชนที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ และกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ⁹⁴

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวถึงหลักความโปร่งใสว่า หมายถึง ความโปร่งใสขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการจำนวน

⁹¹ บุชบง ชัยเจริญวัฒนะ, **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**, เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁹² อานันท์ ปันยารชุน, **ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัยในนานาทัศนะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**, (นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542), หน้า 31-42.

⁹³ เกשמ วัฒนชัย, “สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง”, **วารสาร มฉก. วิชาการ**, หน้า 6.

⁹⁴ สมาน รังสิโยกฤษฎ์, **การบริหารราชการไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต**, หน้า 21.

เรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการที่มีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณชน⁹⁵

สุดจิต นิमितกุล ได้กล่าวว่า ความโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงมหาดไทย หมายถึง ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้⁹⁶

สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและส่วนรวม ทำให้เกิดการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล จากที่กล่าวมาย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้นต้องประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

2.3.10 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวถึง การบริหารแบบธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ว่า⁹⁷ การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใสและมีเหตุผล เรื่อง “ความมีเหตุผล” มาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมี 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1) ทางสายกลาง หรือมีขณิมาปฏิบัติ (moderation) 2) หลักเหตุผล (Reasonableness) 3) มีภูมิคุ้มกัน (Self immunity) ต้องมีระบบรับผิดชอบต่อผลการบริหาร การศึกษา ต้องสร้างระบบให้มีคนรับผิดชอบ ครูใหญ่ หัวหน้าหมวด ผู้อำนวยการเขตของแห่งต่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อ ถ้าสร้างตรงนี้ได้เชื่อว่าระบบจะมีธรรมาภิบาลและสามารถเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ธีระ รุญเจริญ ได้กล่าวว่า การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา หรือองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีเป็น การบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ

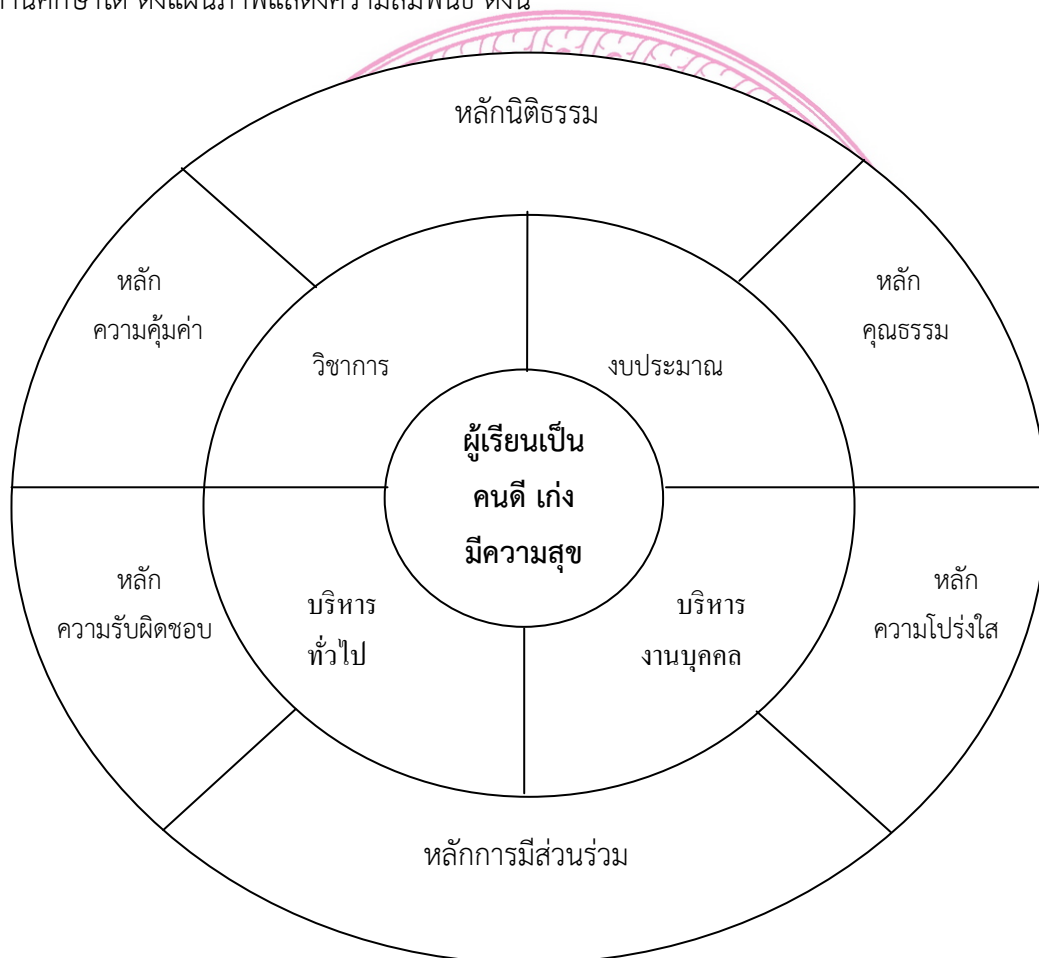
⁹⁵ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance), หน้า 14.

⁹⁶ สุดจิต นิमितกุล, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-24.

⁹⁷ เกשמ วัฒนชัย, ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546), หน้า 21.

นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากและรวดเร็ว วัฒนธรรมประชาธิปไตย อุปลักษณ์ ทุนนิยม และอภิสิทธิ์ จึงยังคงอยู่ และรุนแรงขึ้น อีกทั้งเพราะขาดมาตรการทางจริยธรรม ความจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่เหมาะสมหลายประการ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต้องนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา⁹⁸

หลักธรรมาภิบาลสามารถบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาได้ ดังแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ ดังนี้⁹⁹

แผนภาพที่ 2.2 แสดงการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษา

⁹⁸ อีระ รุญเจริญ, “ประสิทธิภาพการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. ปีที่ 47 ฉบับที่ 2 (มีนาคม 2547) : หน้า 37-39.

⁹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหลักสูตรการบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่โครงการใหม่ของ กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 17.

การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าหลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่ง ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังมีรายละเอียดแนวคิดของธรรมาภิบาลในแต่ละด้านดังนี้¹⁰⁰

1. การบริหารงานด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3. การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹⁰⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2546), หน้า 30-64.

4. การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ บริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาในทุกขบวนการ อาทิเช่น การบริหารงานวิชาการต้องใช้หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ โดยเน้นการทำงานเป็นอิสระคล่องตัว การบริหารงบประมาณใช้หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และความคุ้มค่าในการบริหารเพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบริหารงานบุคคล เป็นหลักนิติธรรม การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสุดท้าย การบริหารงานทั่วไปเน้นความโปร่งใส รับผิดชอบต่อร่วมกันตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่าย

2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปในภาพรวมมีการบริหารที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญจนถึงระดับคุณภาพการมีความพยายาม ส่วนบริหารงานด้านงบประมาณ มีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญระดับคุณภาพการมีความพยายามจนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามเกณฑ์เมื่อพิจารณาการบริหารงานในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญและระดับการมีความพยายามจนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามกฎเกณฑ์ใน ด้านวิชาการได้แก่การ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงานที่เกิดขึ้นด้านงบประมาณได้แก่การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุมและเบิกจ่ายพัสดุและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี ด้านการบริหารงานบุคคลได้แก่การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคคลในแต่ละตำแหน่งตามความสามารถและความเหมาะสมเป็นลายลักษณ์อักษรและด้านบริหารทั่วไปได้แก่การจัดทำสำมะโนและระบบข้อมูลสารสนเทศจากการทำสำมะโนผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาในการบริหารงานพบว่าด้านวิชาการมีปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ

ในการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่นด้านงบประมาณขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานด้านบริหารงานบุคคลสถานศึกษาประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากงานในด้านการเรียนการสอนและด้านบริหารงานทั่วไปสถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจและเทคโนโลยีส่วนข้อเสนอแนะในการบริหารงานคือ ด้านวิชาการควรมีการจัดอบรมในการจัดทำหลักสูตรและควรมีการจัดทำหลักสูตรในรูปแบบคณะกรรมการด้านงบประมาณควรมีการจัดอบรมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานด้านการบริหารบุคคลควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดหาอัตรากำลังเพิ่มเติมและการวางแผนการใช้อัตรากำลังที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและด้านการบริหารทั่วไป ควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบและที่สำคัญควรนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางการบริหารงานในสถานศึกษาร่วมกับหลักการบริหารอย่างอื่นด้วย¹⁰¹

สุจิตรา มีจำรัส ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า หลักนิติธรรม ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และชุมชน ระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียน ให้คณะครูได้ศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ ควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ควรมีมาตรการลงโทษ ผู้ที่กระทำผิดอย่างจริงจัง และปูนบำเหน็จความดีความชอบแก่ผู้ที่ทำความดี ผู้บริหารควรบริหารงานตามกฎระเบียบ อย่างเป็นธรรม และสังคมยอมรับหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านการมีคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ผู้บริหารควรมีความเป็นธรรมปฏิบัติต่อคณะครู ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ปกครอง ครู และชุมชนผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ

¹⁰¹ สิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์, “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547).

สถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชน เข้ามาร่วมวางแผน ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของโรงเรียนแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกล้ารับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจ หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา นำมาใช้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ร่วมกันวางแผนใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างคุ้มค่า รณรงค์ให้ครูและนักเรียนประหยัดพลังงาน ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹⁰²

พระไวยพจน์ สีลเตโช ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักคุณธรรม ส่วนในด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ในรายข้อมีบางข้อมีอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอน ไม่มีความสัมพันธ์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะให้พิจารณาความดี ความชอบ โดยยึดผลงานการสอนมากกว่าทำงานนอกโรงเรียน และควรแต่งตั้งคณะกรรมการในด้านจัดซื้อ จัดจ้าง รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของครูมากกว่าอาคารสถานที่ด้วย¹⁰³

สุวรรณ ทองคำ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากเกือบทุกหลัก ยกเว้นหลักคุณธรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด 2) ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทุกคุณลักษณะและสถานภาพส่วนใหญ่ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูง กว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่

¹⁰² สุจิตรา มีจำรัส, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550).

¹⁰³ พระไวยพจน์ สีลเตโช, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (การบริหารการศึกษา) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551).

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด 3) ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวัยวุฒิไม่เกิน 50 ปีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวัยวุฒิมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิทาง การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มี ประสบการณ์การบริหาร 11-20 ปี มากกว่า 20 ปี ตามลำดับ และผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่ง ในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหาร โรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตามลำดับ¹⁰⁴

อภิญา แก้วชื่น ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านภาระงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร บริหารทั่วไป โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และให้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ประการ ได้แก่ การสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และการมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา¹⁰⁵

พรหมเมศวร์ คำผาบ ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือหลักความโปร่งใส ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักนิติธรรม¹⁰⁶

¹⁰⁴ สุวรรณ ทองคำ, สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2545).

¹⁰⁵ อภิญา แก้วชื่น, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภีบัณฑิต*, (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550).

¹⁰⁶ พรหมเมศวร์ คำผาบ, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550).

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โยเดอร์ และ แนนซีแอน (Yoder, Nancy Ann) ได้ทำการสำรวจความเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา พบว่า ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมาผู้นำทางการศึกษา ได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้นำเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ คุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา ต้องมีพรสวรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จากการศึกษาความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาและได้รวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ผู้นำสามารถนำไปพัฒนาบุคลากร และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร สรุปเป็นหลักการคือ การนับถือซึ่งกันและกัน ความมีมนุษยธรรม ความเคารพบนอบ ความมีสัมพันธไมตรี ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค รู้จักการรับฟัง รู้จักเป็นผู้ตาม ความมีน้ำใจ มีความตระหนักในหน้าที่ รู้จักการเปลี่ยนแปลงและสร้างสิ่งใหม่ๆ รู้จักการกระจายอำนาจ มีความรับผิดชอบ¹⁰⁷

คราค (Clarke) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญการใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง¹⁰⁸

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลหมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเน้นการเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติ มีจุดหมายเดียวกันมีความเสมอภาค รับผิดชอบโปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลักอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปจากแนวคิดผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่าในการบริหารจัดการ การศึกษาโดยผู้บริหารศึกษาในฐานะที่สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ผู้บริหารควรนำ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัด การศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า ประสพผลสำเร็จและบรรลุ

¹⁰⁷ โยเดอร์และแนนซีแอน (Yoder, Nancy Ann, 1998 : 324), อ้างถึงใน, จำนง นาหนองตุม, “ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 4”, **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550).

¹⁰⁸ คราค (Clarke. 2001 : 35), อ้างถึงใน, สมคิด ม่วงศ์ “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** : (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2554).

เป้าหมายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนให้ เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อมุ่งศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรที่ศึกษา
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ คณาจารย์ที่ทำการสอนหรือบุคลากรในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีการศึกษา 2555-2556 ทั้งหมด จำนวน 189 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ รองผู้อำนวยการ คณาจารย์ที่ทำการสอนหรือบุคลากรในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีการศึกษา 2555-2556 โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan¹ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 ตัวอย่าง

¹ ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2552), หน้า 49.

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

- 1) ศึกษาการบริหารศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) ศึกษาหลัก แนวคิดและทฤษฎี จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออีกครั้งเพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และ ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นคำถามแบบให้คะแนนหรือประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

(1) ดร. ศุภสิทธิ์ เศรษฐพงษ์ อาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญเลิศ จิรภัทร์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอัครมย์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินฉา ศิริวรรณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(5) ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักสามัญศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)² ได้ระหว่าง 0.60 - 1.00

3) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับอาจารย์ผู้สอนและบุคลากรในวิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)³ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ระดับ 0.95

4) นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

² สุวีย์ศิริ โภคารภิมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2546), หน้า 243-244.

³ Cronbach, Lee J, *Essentials of psychological testing*, 4ed., (New York: Harper & Row, 1971), P. 67.

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือแล้ว และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงประเด็นที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

2. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย (Try out)

3. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตร จังหวัดสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลวิจัย

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. รวบรวมข้อมูลตรวจนับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.63 จากวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2556

6. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert' Scales)

5 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

2. การแปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน แล้วแปลความหมายที่กำหนดดังนี้

1) แผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) แผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยภาพรวม วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน (Class interval) 5 ระดับ ดังนี้⁴

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) แผลผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

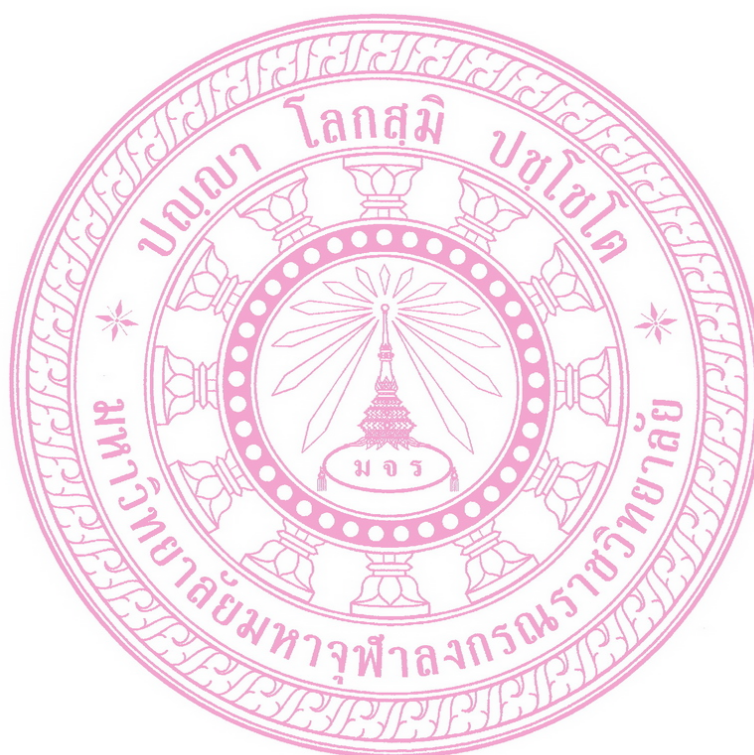
1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของครูโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที

⁴ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2542), หน้า 108.

(t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)⁵ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

⁵ ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, (กรุงเทพมหานคร: บิสิกิเสนอาร์แอนดีดี, 2552), หน้า 172.

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ซึ่งในการเก็บค่าข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 ฉบับ ได้รับกลับคืนสมบูรณ์ จำนวน 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.63 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวินโดวส์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต้น ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และการแปลความหมายจากค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลเป็นความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ที่ว่า

1. อาจารย์เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน
2. อาจารย์อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน
3. อาจารย์มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

4. อาจารย์มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

5. อาจารย์ที่มีหน้าที่/ตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร 2 ตัว ใช้การทดสอบค่าที (t - test) ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร 3 ตัวขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และถ้าพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Scheffe' post hoc comparison)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต้น ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และการแปลความหมายจากค่าร้อยละ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนความถี่ และค่าร้อยละเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	73	58.9
หญิง	51	41.1
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	49	39.5
26 - 35 ปี	41	33.1
36 - 45 ปี	16	12.9
46 ปีขึ้นไป	18	14.5

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล (ต่อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
3. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	16.1
ปริญญาตรี	90	72.6
ปริญญาโท	14	11.3
ปริญญาเอก	–	–
4. ประสบการณ์สอน		
น้อยกว่า 5 ปี	63	50.8
6 - 10 ปี	20	16.1
11 - 15 ปี	16	12.9
16 ปีขึ้นไป	25	20.2
5. ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน		
รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา	–	–
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	2	1.6
รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู	5	4.0
บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป	117	94.4
รวม	124	100

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าเพศส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 และเป็นเพศหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมา มีอายุตั้งแต่ 26 - 35 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และมีอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 วุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนวุฒิการศึกษาปริญญาเอกไม่มี ประสบการณ์การสอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมา มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และมีประสบการณ์สอน 11 - 15 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เป็นบุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 รองลงมา เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู จำนวน 5 คน คิดเป็น

ร้อยละ 4.0 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ส่วน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ไม่มี ความคิดเห็น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลเป็นความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักนิติธรรม	4.17	0.52	มาก
ด้านหลักคุณธรรม	4.01	0.55	มาก
ด้านหลักความโปร่งใส	3.90	0.58	มาก
ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.02	0.58	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.02	0.57	มาก
ด้านหลักความคุ้มค่า	4.01	0.55	มาก
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า อาจารย์มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาจารย์มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักนิติธรรมมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักความโปร่งใสน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใน วิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามเพศ

เพศ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ชาย	3.97	0.52	มาก
2. หญิง	4.09	0.49	มาก
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า อาจารย์ เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า อาจารย์ที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากกว่า อาจารย์ที่เป็นเพศชาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 : 3.97

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามอายุ

อายุ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ต่ำกว่า 25 ปี	3.99	0.43	มาก
2. 26 – 35 ปี	4.05	0.52	มาก
3. 36 – 45 ปี	4.05	0.65	มาก
4. 46 ปีขึ้นไป	4.00	0.55	มาก
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า อาจารย์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาแยกตามอายุ พบว่า อาจารย์ที่มีอายุ 36 – 45 ปี และ 26 – 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมา อาจารย์ที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีลงมา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานหลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.35	0.33	มาก
2. ปริญญาตรี	4.03	0.44	มาก
3. ปริญญาโท	3.52	0.69	มาก
4. ปริญญาเอก	-	-	-
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิกศศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน
 ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณา
 แยกตามวุฒิกศศึกษา พบว่า อาจารย์ที่วุฒิกศศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการ
 บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 รองลงมา อาจารย์ที่มี
 วุฒิกศศึกษาปริญญาตรี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิกศศึกษาปริญญาโท มี
 ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 จำแนกตามประสบการณ์สอน

ประสบการณ์สอน	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.07	0.42	มาก
2. 6 - 10 ปี	4.13	0.43	มาก
3. 11 - 15 ปี	3.93	0.50	มาก
4. 16 ปีขึ้นไป	3.88	0.72	มาก
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาแยกตามประสบการณ์สอน พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 6 – 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมา อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปีลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 11 – 15 ปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา	-	-	-
2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	3.40	0.57	มาก
3. รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู	3.87	0.81	มาก
4. บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป	4.04	0.49	มาก
รวม	4.02	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาแยกตามตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไปมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และ รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ไม่มี ความคิดเห็น

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสระหว้านะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ด้านหลักนิติธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักนิติธรรม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยที่วางไว้อย่าง เคร่งครัดและมีเหตุผล	4.24	0.65	มาก
2. ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับ สถานการณ์อยู่เสมอ	4.15	0.72	มาก
3. ระเบียบปฏิบัติของวิทยาลัยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.22	0.73	มาก
4. ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเป็น อย่างดี	4.21	0.75	มาก
5. ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก	4.12	0.75	มาก
6. ผู้บริหารใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเพื่อความเป็น ธรรมกับทุกฝ่าย	4.13	0.66	มาก
7. ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน	4.18	0.68	มาก
8. ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด	4.15	0.65	มาก
รวม	4.17	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหาร ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลัก
นิติธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งพบว่ามากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารปฏิบัติตาม
กฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยที่วางไว้อย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ใน
ระดับมาก ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็น
หลัก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะทอนจังหวัดประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักคุณธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักคุณธรรม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีค่านิยมที่ต้งามในการปฏิบัติงาน	4.06	0.72	มาก
2. ผู้บริหารเสียสละและอุทิศตนเพื่อโรงเรียน	4.02	0.71	มาก
3. ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	3.90	0.72	มาก
4. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์และเป็นกัลยาณมิตรที่ดี	4.05	0.73	มาก
5. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส	3.94	0.68	มาก
6. ผู้บริหารยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบวินัยในการบริหารงาน	4.07	0.71	มาก
7. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม	4.07	0.77	มาก
8. ผู้บริหารให้วาจาสุภาพเหมาะสมและให้เกียรติบุคลากรทุกคน	4.01	0.64	มาก
รวม	4.01	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งพบว่ามากที่สุด คือ ข้อที่ 7 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และข้อที่ 6 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบวินัยในการบริหารงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 : 4.07 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักคุณธรรม น้อยที่สุดคือ ข้อที่ 3 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะท้านนระเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักความโปร่งใส	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	3.96	0.69	มาก
2. ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบ ชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้	3.77	0.77	มาก
3. ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่การดำเนินงานของผู้บริหาร	3.94	0.70	มาก
4. ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา	3.79	0.73	มาก
5. ผู้บริหารได้นำผลการประเมินการบริหารงานของผู้ใต้บังคับบัญชา มาปรับปรุงเสมอ	3.97	0.70	มาก
6. ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่าง เปิดเผยแก่บุคลากรในวิทยาลัยให้ทุกคนทราบ	4.06	0.72	มาก
7. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลได้สะดวก	3.79	0.79	มาก
8. ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการบริหารงานในด้านต่างๆอย่าง ยุติธรรมและโปร่งใส	3.95	0.74	มาก
รวม	3.90	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหาร ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณา
เป็นรายชื่อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร ด้าน
หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากทุกข้อ และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร ด้านหลักความโปร่งใสมากที่สุด คือ ข้อที่ 6 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารมีการ
จัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในวิทยาลัยให้ทุกคนทราบ ค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
ด้านหลักความโปร่งใส น้อยที่สุด คือข้อที่ 2 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงิน
งบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย	4.27	0.77	มาก
2. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของครู อาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง	4.02	0.69	มาก
3. ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของวิทยาลัย	4.12	0.68	มาก
4. ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างวิทยาลัย วัดและชุมชน	3.85	0.79	มาก
5. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาคมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย	4.05	0.82	มาก
6. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินใจ วัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.00	0.76	มาก
7. ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน	3.99	0.70	มาก
8. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ	3.91	0.72	มาก
รวม	4.02	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความมีส่วนร่วม มากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความมีส่วนร่วม น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างวิทยาลัย วัดและชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีผลกระทบต่อ การทำงาน	4.02	0.72	มาก
2. ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารงาน วัตถุประสงค์ ระบุภารกิจของ บุคลากรให้รู้และเข้าใจหน้าที่ชัดเจน	4.04	0.64	มาก
3. ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือครู อาจารย์ ที่ประสบ ปัญหาต่างๆ	4.04	0.84	มาก
4. ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง	3.92	0.68	มาก
5. ผู้บริหารพร้อมรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงานอยู่เสมอ	3.96	0.78	มาก
6. ผู้บริหารสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี การศึกษาอย่างจริงจัง	4.06	0.71	มาก
7. ผู้บริหารติดตามการทำงานของครู อาจารย์ และทำหน้าที่อย่าง สม่ำเสมอ	4.08	0.69	มาก
8. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างยุติธรรม	4.06	0.70	มาก
รวม	4.02	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหาร ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อ
พิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของ
ผู้บริหาร ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร ด้านหลักความรับผิดชอบ มากที่สุด คือ ข้อที่ 7 ใน
ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารติดตามการทำงานของครู อาจารย์ และทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ
4.08 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้าน
หลักความรับผิดชอบ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับ
บัญชาอย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักความคุ้มค่า	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง	3.89	0.73	มาก
2. ผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระงานที่มอบหมาย	3.86	0.77	มาก
3. ผู้บริหารมอบหมายภาระหน้าที่ต่อบุคลากรตามความรู้ความสามารถ	3.96	0.71	มาก
4. ผู้บริหารใช้วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า	3.87	0.78	มาก
5. ผู้บริหารกำกับ ควบคุม ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	4.02	0.75	มาก
6. ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า	4.00	0.77	มาก
7. ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ	4.11	0.65	มาก
8. ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากรครู นักเรียนและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	4.40	0.64	มาก
รวม	4.01	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า มากที่สุด คือ ข้อที่ 8 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากรครู นักเรียนและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า น้อยที่สุด ข้อที่ 2 ในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระงานที่มอบหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร 2 ตัว ใช้การทดสอบค่าที (t - test) ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร 3 ตัวขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และถ้าพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Seheffe' post hoc comparison) ได้ผลวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

เพศ	N	\bar{x}	S.D.	t
1. ชาย	73	3.97	0.52	-1.25
2. หญิง	51	4.09	0.49	-

จากตารางที่ 4.14 พบว่า อาจารย์ เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

อายุ	N	\bar{x}	S.D.	F	p - value
1. ต่ำกว่า 25 ปี	49	3.99	0.43	0.12	0.94
2. 26 - 35 ปี	41	4.05	0.52	-	-
3. 36 - 45 ปี	16	4.05	0.65	-	-
4. 46 ปีขึ้นไป	18	4.00	0.55	-	-
รวม	124	4.02	0.50	-	-

จากตารางที่ 4.15 พบว่า อาจารย์ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

วุฒิการศึกษา	N	\bar{x}	S.D.	F	p - value
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	4.35	0.33	13.21	0.00**
2. ปริญญาตรี	90	4.03	0.44	-	-
3. ปริญญาโท	14	3.52	0.69	-	-
4. ปริญญาเอก	-	-	-	-	-
รวม	124	4.02	0.50	-	-

**P < .01 (มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ)

จากตารางที่ 4.16 พบว่า อาจารย์ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{x}	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.35	-	0.02*	0.00**
ปริญญาตรี	4.03	-	-	0.00**
ปริญญาโท	3.52	-	-	-

**P < .01, *P < .05 (มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ)

จากตารางที่ 4.17 พบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิกศษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และ ปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิกศษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกับ อาจารย์ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.18 การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

ประสบการณ์สอน	N	\bar{x}	S.D.	F	p - value
1. น้อยกว่า 5 ปี	63	4.07	0.42	1.30	0.27
2. 6 - 10 ปี	20	4.13	0.43	-	-
3. 11 - 15 ปี	16	3.93	0.50	-	-
4. 16 ปีขึ้นไป	25	3.88	0.72	-	-
รวม	124	4.02	0.50	-	-

จากตารางที่ 4.18 พบว่า อาจารย์ ประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 การทดสอบสมมติฐานที่ว่า อาจารย์สอนที่มีหน้าที่/ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใน วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน

หน้าที่/ตำแหน่งในการ ปฏิบัติงาน	N	\bar{x}	S.D.	F	p - value
1. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ นักศึกษา	-	-	-	1.78	0.17
2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	2	3.40	0.57	-	-
3. รองผู้อำนวยการฝ่ายวัด ประเมินผล และพัฒนาครู	5	3.87	0.81	-	-
4. บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป	117	4.04	0.49	-	-
รวม	124	4.02	0.50	-	-

จากตารางที่ 4.19 พบว่า อาจารย์ ตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ ตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

(n = 40)

ตารางที่ 4.20 ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. ขาดการร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลง ร่วมกับคณะครู-อาจารย์	2	5
2. การร่วมกันตั้งกฎ ข้อปฏิบัติ ร่วมกับครู-อาจารย์ ยังมีน้อย	2	5
3. มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลน้อย	4	10
4. นักศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมน้อย ไม่กล้าเสนอแนวคิด แนวทางในการบริหาร ส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบตามสถานศึกษา	3	7.5
5. ขาดความยุติธรรม/คุณธรรมในการดำเนินงาน	4	10
6. ปัญหาด้านความเมตตา และขวัญกำลังใจ	2	5
7. มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับความสามารถ	3	7.5
8. เป้าหมายในการทำงาน ยังเน้นความสำเร็จเฉพาะตน โดยไม่วางอยู่บน พื้นฐานพัฒนาการของผู้เรียน	2	5
9. การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กรมีน้อย	4	10
10. นโยบายบางด้านในการบริหารไม่ชัดเจน	2	5
11. การประสานงานภายในของวิทยาลัยบางอย่างยังล่าช้า	3	3.5
12. การบริหารแบบที่ปกครองน้อง	1	2.5
13. ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมดูแล ปล่อยให้มีการแทรกแซงจากองค์กร ภายนอก	1	2.5
14. การบริหารบางอย่างผู้ปกครอง ชุมชน ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่มีความรู้ เพียงพอสำหรับงานการบริหาร	2	5
15. การบริหารงบประมาณในบางโครงการยังขาดการตรวจสอบ	3	7.5
16. การบริหารงานยังไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	2	5
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหาร มากที่สุดในประเด็น ขาดความยุติธรรม/คุณธรรมในการดำเนินงาน, การสร้างความเข้าใจ ให้แก่บุคลากรในองค์กรมีน้อย และมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10 รองลงมาในประเด็น นักศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมน้อย ไม่กล้าเสนอแนวคิด แนวทาง ในการบริหาร ส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบตามสถานศึกษา, มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับ ความถนัด, การประสานงานภายในของวิทยาลัยบางอย่างยังล่าช้า และ การบริหารงบประมาณในบาง โครงการยังขาดการตรวจสอบ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และประเด็น ขาดการร่วมกันปฏิบัติ ตามข้อตกลง ร่วมกับคณะครู-อาจารย์, การร่วมกันตั้งกฎ ข้อปฏิบัติ ร่วมกับครู-อาจารย์ ยังมีน้อย, ปัญหาด้านความเมตตา และขวัญกำลังใจ, เป้าหมายในการทำงาน ยังเน้นความสำเร็จเฉพาะตน โดย ไม่วางอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการของผู้เรียน, นโยบายบางด้านในการบริหารไม่ชัดเจน, การบริหาร บางอย่างผู้ปกครอง ชุมชน ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่มีความรู้เพียงพอสำหรับงานการบริหาร และการ บริหารงานยังไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนประเด็น การบริหาร แบบที่ปกครองน้อง และผู้บริหารไม่สามารถควบคุมดูแล ปล่อยให้มีการแทรกแซงจากองค์กร ภายนอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ	(n = 38)	
	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ (%)
1. ควรนำข้อเสนอแนะของครู-อาจารย์ มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสีย ในการดำเนินงาน	2	5.26
2. ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า	1	2.63
3. ควรเพิ่มการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ตลอดถึงแนวคิดการเมือง	4	10.52
4. ต้องให้ชุมชนกล้าแสดงออกในการเสนอแนะแนวทางการบริหาร ควรรณรงค์การรักถิ่นสถานศึกษาเดิมของคนในชุมชน	2	5.26
5. ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลงานอย่างโปร่งใส และมีคุณธรรม	4	10.52
6. ให้กำลังใจ และยกย่องผู้ใต้บังคับบัญชา	3	7.89
7. ต้องสำรวจความถนัดของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน	1	2.63
8. ควรใช้ผลผลิต และผลลัพธ์ในอัตราส่วนที่มาจากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ให้มากกว่าผลการทำงานเฉพาะบุคคล	1	2.63
9. ใช้ระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจ กำหนดกฎ ระเบียบตามกฎหมายกำหนด ตรวจสอบ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส	3	7.89
10. ควรมีแนวทางการบริหารที่ชัดเจนกว่านี้	4	10.52
11. หากผู้บริหารทุกท่านได้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัย จะเจริญยิ่งขึ้นไป	3	7.89
12. ควรยึดถือกฎ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	2	5.26
13. ควรยึดหลักการรักษาสมดุล สร้างรากฐานที่มั่นคง	3	7.89
14. เพิ่มความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับงานการบริหารงาน	2	5.26
15. ควรมีการติดตาม ตรวจสอบ ทุกด้าน โดยเฉพาะ ด้านงบประมาณ	2	5.26
16. ควรให้มีการบริหารงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	2.63
รวม	38	100

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุดในประเด็น ควรเพิ่มการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ตลอดถึงแนวคิดการเมือง, ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลงานอย่างโปร่งใส และมีคุณธรรม และควรมีแนวทางการบริหารที่ชัดเจนกว่านี้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52 รองลงมาในประเด็น ให้กำลังใจ และยกย่องผู้ใต้บังคับบัญชา, ใช้ระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจ กำหนดกฎ ระเบียบตามกฎหมายกำหนด ตรวจสอบ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส, หากผู้บริหารทุกท่านได้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัย จะเจริญยิ่งขึ้นไป และควรยึดหลักการรักษาสมดุล สร้างรากฐานที่มั่นคง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.89 และประเด็น ควรนำข้อเสนอแนะของครู-อาจารย์มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการดำเนินงาน, ต้องให้ชุมชนกล้าแสดงออกในการเสนอแนะแนวทางการบริหาร ควรรณรงค์การรักถิ่นสถานศึกษาเดิมของคนในชุมชน, ควรยึดถือกฎ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด, เพิ่มความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับงานการบริหารงาน และควรมีการติดตาม ตรวจสอบ ทุกด้าน โดยเฉพาะ ด้านงบประมาณ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ส่วนประเด็น ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า, ต้องสำรวจความถนัดของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน, ควรใช้ผลผลิต และผลลัพธ์ในอัตราส่วนที่มาจากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ให้มากกว่าผลการทำงานเฉพาะบุคคล และควรให้มีการบริหารงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.63 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า โดยมีตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน และผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ผลการวิจัยดังนี้

5.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ได้ดังนี้

เพศ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 มากกว่า เพศหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 อายุ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมา มีอายุตั้งแต่ 26 - 35 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และมีอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 วุฒิการศึกษา มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และมีวุฒิก่อนปริญญาโท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนวุฒิก่อนปริญญาเอกไม่มี ประสบการณ์การสอน มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมา มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และมีประสบการณ์สอน 11 - 15 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน เป็นบุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 รองลงมา เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ส่วน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ไม่มี

5.1.2 ข้อมูลระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความโปร่งใส ดังรายละเอียดจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและจำแนกเป็นรายด้านต่อไปนี้

อาจารย์ เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ อาจารย์ที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากกว่า อาจารย์ที่เป็นเพศชาย อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงอายุ อาจารย์ที่มีอายุ 36 – 45 ปี กับอายุ 26 – 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด รองลงมา อาจารย์ที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีลงมา มีการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล น้อยที่สุด อาจารย์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิต ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามวุฒิมหาบัณฑิต อาจารย์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิตต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด รองลงมา อาจารย์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิต ปริญญาตรี ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิตปริญญาโท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร น้อยที่สุด และปริญญาเอก ไม่มี อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามประสบการณ์สอน อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 6 – 10 ปีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด รองลงมา อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปีลงมา และ อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 11 – 15 ปี ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร น้อยที่สุด อาจารย์ที่มีตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุด รองลงมา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร และรองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ไม่มี

ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยที่วางไว้อย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างวิทยาลัย วัดและชุมชน ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารติดตามการทำงานของครู อาจารย์ และทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 2 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และ ผู้บริหารยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบวินัยในการบริหารงาน ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากรครู นักเรียนและชุมชนรวมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระงานที่มอบหมาย ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในวิทยาลัยให้ทุกคนทราบ ส่วนประเด็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน

5.3.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุดในประเด็น ขาดความยุติธรรม/คุณธรรมในการดำเนินงาน, การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กรมีน้อย และมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และน้อยที่สุดในประเด็น การบริหารแบบที่ปกครองน้อง และผู้บริหารไม่สามารถควบคุมดูแล ปล่อยให้มีการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มากที่สุดในประเด็น ควรเพิ่มการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ตลอดถึงแนวคิดการเมือง, ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลงานอย่างโปร่งใส และมีคุณธรรม และควรมีแนวทางการบริหารที่ชัดเจนกว่านี้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52 และน้อยที่สุดในประเด็น ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า, ต้องสำรวจความถนัดของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน, ควรใช้ผลผลิต และผลลัพธ์ในอัตราส่วนที่มาจากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ให้มากกว่าผลการทำงานเฉพาะบุคคล และควรให้มีการบริหารงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.63 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะทอนนระเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายได้ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ได้ดังนี้

5.2.1 การศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะทอนนระเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความโปร่งใส จะเห็นได้ว่าผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะทอนนระเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร ได้มีการบริหารงาน(การศึกษา) ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลให้การบริหารการศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงปรับเปลี่ยนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยครูสะทอนนระเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของวิทยาลัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารวิทยาลัยได้มีส่วนผลักดันนโยบาย จึงทำให้การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารวิทยาลัยครูสะทอนนระเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุจิตรา มีจำรัส ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหลักนิติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรหมเมศวร์ คำผาบ** ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือหลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหลักนิติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมคิด มาวงค์** ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส

5.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะทอนจังหวัด อำเภอกงหราจังหวัดสงขลา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อาจารย์ที่มีความแตกต่างด้านเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ เพศ อายุ ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ส่วนอาจารย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ว่า อาจารย์ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ทักษิณา เหลืองทวีผล ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุก

ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ส่วนในหลักการมีส่วนร่วม ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในหลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ส่วนในหลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในหลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สมคิด มาวงค์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

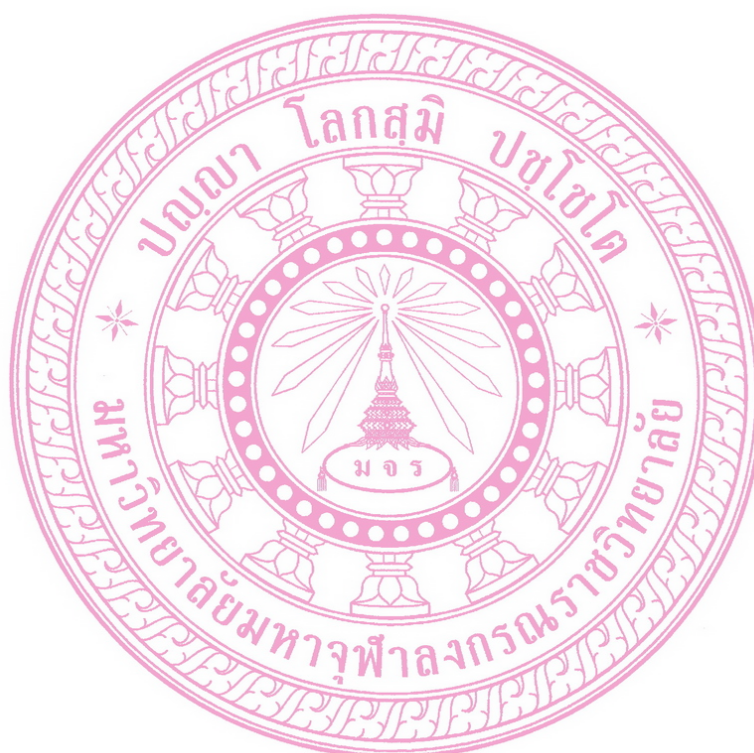
5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลงานอย่างโปร่งใส และมีคุณธรรม
2. ควรเพิ่มการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ตลอดถึงแนวคิดการเมือง
3. ควรให้มีการบริหารงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. คว้าศีกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการศีกษาตามหลักธรรมาภิบาล
2. คว้าศีกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารการศีกษา
3. คว้าศีกษาปัจจัยเอื้อ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย :

(1) หนังสือ :

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง 2008 ภาคที่ 6
ว่าด้วย ครู บุคลากรและการปกครอง. การบริหารการศึกษา หมวดที่ 1 มาตรา 48,
2008.

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

_____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2

พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

_____ . เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหลักสูตรการบริหารงาน : การ
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่
โครงการใหม่ of กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้า และพัสดุภัณฑ์, 2546.

กานต์ กุมาล . การประถมศึกษา . กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2542.

กิติมา ปรีดีดีล . การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์,
2542.

เกษม วัฒนชัย. ธรรมาภิบาลกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับ
ลิชชิ่ง, 2546.

จันทรานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
บุ๊คพอยท์, 2545.

ชาญชัย อาจิณสมมาตร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2527.

ชุมพล รัตน์เลิศลพ. “การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของจังหวัดแพร่”
(ม.ป.ท.) 2543.

ไชยวัฒน์ คำชู. ธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : น้ำฝน, 2545.

ธนจรส พูนสิทธิ์. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, 2541.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพมหานคร: ปิสิซิเอนอาร์แอนด์ดี,
2552.

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2542.

- นฤมล ทับจุมพล. “แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ” ในการจัดการปกครอง
Good Governance. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2541.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. **การจัดการสมัยใหม่.** กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, 2546.
- บรรจบ เนียมมณี. **หลักการบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ, 2523.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2546.
- บุษบง ชัยเจริญ และบุญมี ถี. **รายงานการวิจัย ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 ศุภสกลาตพรวัว, 2544.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2546.
- ประกอบ กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 3.** กรุงเทพมหานคร :
 ด้านสุทธาการพิมพ์, 2542.
- ประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ. **หลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการปฏิรูป
 การศึกษา.** นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2544.
- ประพันธ์ สุริหาร. **ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร.** ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร :
 บพิตรการพิมพ์, 2545.
- ปรียพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2546.
- ปิติเทพ อยู่ยี่นียง. **ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคม.** กรุงเทพมหานคร : บพิตรการ
 พิมพ์, 2546.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต ป.ธ.9, Ph.D.) **พุทธวิธีบริหาร.** กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม.** กรุงเทพมหานคร :
 กรมการศาสนา, 2542.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **หลักธรรมาภิบาล.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองพุทธ
 ศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตวณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- ราชบัณฑิตสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542.** กรุงเทพมหานคร :
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.

- วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย, 2543.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, 2545.
- วีระ ไชยธรรม. **หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี**. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542.
- วุฒิพงษ์ เปรียบจริยวัฒน์. **คู่มือกู่ชาติทางออกวิกฤติ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันสหัสวรรษ, 2544.
- สงศรี ชมพวงศ์. **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย**. นครศรีธรรมราช : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2538.
- สถาบันพระปกเกล้า. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2544.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2545.
- สมาน รังสียกฤษฎ์. **การบริหารราชการไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. **แนวการพิจารณาโทษข้าราชการครูทำผิดวินัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : กองสำนักงาน ก.พ., 2542.
- สุดจิต นิमितกุล. **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสียกฤษฎ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก.พ., 2539.

สุปรีชา กมลาศน์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง. **กลยุทธ์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545.

เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สุวรีย์ศิริ โภคารภิมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2546, หน้า 243-244.

อมรชัย ตันติเมธ. **การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.

อานันท์ ปันยารชุน. **ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัยในอนาคตที่คณะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542.

เอเจอร์ แซม. **ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน, 2545.

(2) บทความและวารสาร :

เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์. “ธรรมาภิบาลการเมือง : บทบาทภาคีการเมือง”, **รัฐสภาสาร**. ปีที่ 46 ฉบับที่ 5. (กันยายน 2541) : 20.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่”, **รัฐสภาสาร**. ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กันยายน 2541) : 17 – 19.

เกษม วัฒนชัย. “สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง”, **วารสาร มฉก. วิชาการ**. ปีที่ 43 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – ธันวาคม 243) : 4.

เฉลิม เกิดโมลี. “แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย”, **เอกสารประกอบการเสวนาวิพากษ์ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน**. (17 พฤศจิกายน 2543) : 3.

ธีระ รุญเจริญ. “ประสิทธิผลการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน”, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**. ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กันยายน 2541) : 36-47.

บทสรุป การปฏิบัติแผนพัฒนาวิทยาลัยครูสหัสวันนะเขต (ประจำปีการศึกษา 2011-2012), หน้า 5-6. รุ่ง แก้วแดง. “ปฏิวัติการศึกษาไทย”, **มติชน**. (กุมภาพันธ์ 2543) : 14 – 18.

วนิดา แสงสารพันธ์. “การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล”, **วารสารนักบริหาร**. ปีที่ 44 ฉบับที่ 2. (กันยายน 2544) : 39-43.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “ธรรมาภิบาลกับการปฏิรูปยุทธศาสตร์ชาติ”, **ประชาชาติธุรกิจ**. (3-6 ธันวาคม 2541) : 2.

สมบัติ บุญประเคน. “ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาตามลักษณะ 6 ป”, วารสารครูขอนแก่น. ปีที่ 44 ฉบับที่ 2. (สิงหาคม 2544) : 20–21.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. “การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา”, วารสารวิชาการ. ปีที่ 45 ฉบับที่ 2. (พฤษภาคม 2545) : 23–30.

สุพล วังสินธ์. “การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา”, วารสารวิชาการ. ปีที่ 43 ฉบับที่ 2. (มิถุนายน 2543) : 29–30.

โสมนัส ฌ บางช้าง. “Good Governance : การกำกับดูแลที่ดี”, วารสารนักบริหาร. ปีที่ 44 ฉบับที่ 3. (กรกฎาคม – กันยายน 2544) : หน้า 48–50.

(3) วิทยานิพนธ์

กัลป์ยกร มั่นถาวรวงศ์. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (การบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2545.

กัลยา วิลาวรรณ. “การปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.** (บริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

โครงการค้นคว้าที่ปรึกษาสำหรับแผนการศึกษา, (เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2546), หน้า, 13. อังโน พระสุริศักดิ์ จิตตธมโม (จันทร์คำมณี). “การพัฒนาบุคคลของมหาวิทยาลัยจำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก 2553”

จำนง นาหนองตูม. “ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 4”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.

เฉลิมชัย สมท่า. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

ณัฐวัชร จันทโรธรรณ. “ความคาดหวังของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

- ทักษิณา เหลืองทวีผล. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2551.
- ธณิศวรร จิตขวัญ. “ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี”. **ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต**. (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- พรหมเมศวร คำผาบ. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- พระไวยพจน์ สีลเตโช. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.
- พิสุทธิ จันทระเนตร. “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนครจำแนกตามขนาดโรงเรียน”. **ปริญาญศึกษามหาบัณฑิต**. (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- วรุณยุพา วิโนทพรรษ. “ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. **ปริญาญศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546.
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภริมย์. “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- สรคำ แสนคำตา. “ความพึงพอใจในการปฏิบัติเวียงงานบุคคลากรการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งชาติวิทยาเขตดงไคก.”, **วิทยานิพนธ์ปริญาโทศึกษาศาสตร์** : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา 2010.
- สุจิตรา มีจำรัส. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- สุวรรณ ทองคำ, สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี, **วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2545.

สมคิด มawangศ์. “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2554.

อภิญา แก้วชื่น. “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภีบัณฑิต**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

(4) ภาษาอังกฤษ :

Agere,Sam, **Primeting Good Governance : Princi ; Praxtices, and Perspective.**(London : Commonwealth Sescretariat 2000).

Campbell. Ronald F. et al. **Introduction to Eduction Administration.** 5th ed. Boston, 1980.

Cronbach.Lee J. **Essentials of psychological testing.** 4 ed.,New York : Harper & Row, 1971.

Don Hellriegel. **Management.** third edition, Addison : Wesley Publishing Company.lmc., 1982.

E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit.** second edition, California : Science Research Associates Inc., 1995.

Good, Center V. **Dictionary of Education.** New York : McGraw – Hill. 1973.

Harold Koontz & Heinz Weihrich. **Ninth Edition Management.** (New York : McGrew Hillbook, 1991.

Holt, D.H. **Management principles and practices.** New Jersey: Prentice – Hall, 1993.

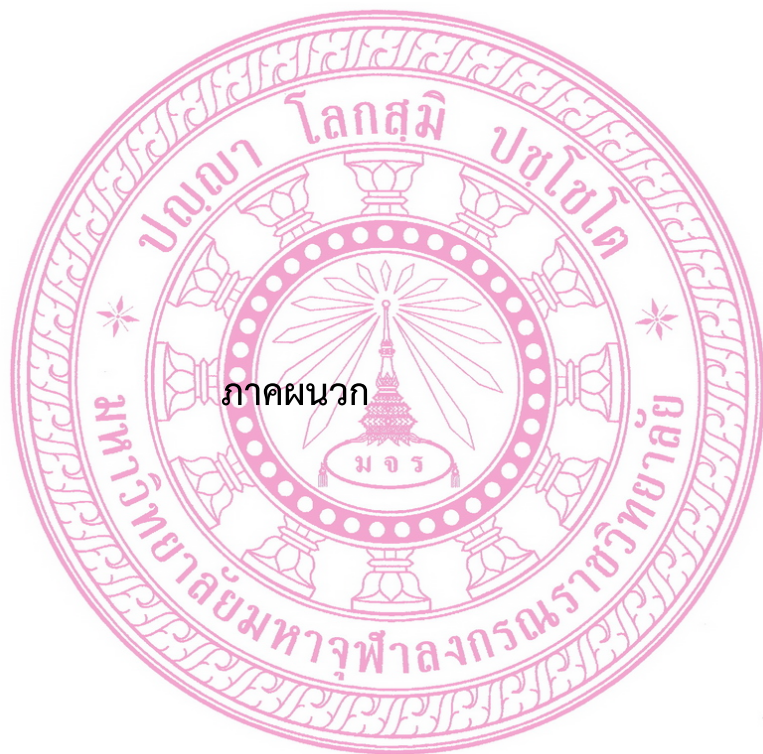
Hoy, Wayne K. & Cecil, Miskel G. **Educational Administration Theory, Rescarch, and Practice.** New York : McGraw – Hill Inc, 1996.

Simon, Herbert.a. **Public Administration,** (New York : Alfred A Kuopf, 1996.

(5) ข้อมูลเว็บไซต์ (Internet)

<http://www.kpi.ac.th/kpiuser/Governance.asp>.

<http://www.kpi.ac.th/kpiuser/GovernanceMoral.htm>

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใน
วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม
จังหวัดสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งแบ่งแบบสอบถาม
ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสะหวันนะเขต
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรมหาสารคาม จังหวัดสะหวันนะเขต
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงทุกข้อ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะไม่มี
ผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ทางวิชาการในภาพรวม
เท่านั้น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตามหลัก
ธรรมาภิบาลให้เกิดประโยชน์ต่อวิทยาลัย และนิสิตต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านในความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พระคำแส่ว ธรรมปาโล (ปานถะลัด)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

1. เพศ
 - () 1. ชาย
 - () 2. หญิง

2. อายุ
 - () 1. ต่ำกว่า 25 ปี
 - () 2. 26 - 35 ปี
 - () 3. 36 - 45 ปี
 - () 4. 46 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา
 - () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - () 2. ปริญญาตรี
 - () 3. ปริญญาโท
 - () 4. ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์สอน
 - () 1. น้อยกว่า 5 ปี
 - () 2. 6 - 10 ปี
 - () 3. 11 - 15 ปี
 - () 4. 16 ปีขึ้นไป

5. ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน
 - () 1. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา
 - () 2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 - () 3. รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู
 - () 4. บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใน
วิทยาลัยครูสระหว้านะเขต

คำชี้แจง ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต แบ่งออกเป็น 6 ประการ คือ ตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น หรือความรู้สึกที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนของท่าน ดังข้อความต่อไปนี้ ว่ามีมาก - น้อยเพียงใด

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยมาก
1	1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยที่วางไว้อย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล					
2	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ					
3	ระเบียบปฏิบัติของวิทยาลัยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
4	ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี					
5	ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก					
6	ผู้บริหารใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเพื่อความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย					
7	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน					
8	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด					

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย มาก
	2. ด้านหลักคุณธรรม					
9	ผู้บริหารมีค่านิยมที่ต้งามในการปฏิบัติงาน					
10	ผู้บริหารเสียสละและอุทิศตนเพื่อโรงเรียน					
11	ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความ ยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน					
12	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์และเป็นกัลยาณมิตร ที่ดี					
13	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส					
14	ผู้บริหารยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบวินัย ในการบริหารงาน					
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมี กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม					
16	ผู้บริหารให้วาจาสุภาพเหมาะสมและให้เกียรติ บุคลากรทุกคน					

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
	3. ด้านหลักความโปร่งใส					
17	ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้					
18	ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงิน งบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้					
19	ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่การดำเนินงาน ของผู้บริหาร					
20	ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา					
21	ผู้บริหารได้นำผลการประเมินการบริหารงาน ของผู้ใต้บังคับบัญชามาปรับปรุงเสมอ					
22	ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงาน ด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรใน วิทยาลัยให้ทุกคนทราบ					
23	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบข้อมูลได้สะดวก					
24	ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการบริหารงาน ในด้านต่างๆอย่างยุติธรรมและโปร่งใส					

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
	4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม					
25	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย					
26	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง					
27	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของวิทยาลัย					
28	ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างวิทยาลัย วัดและชุมชน					
29	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาคมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย					
30	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินใจ วัดผล และประเมินผลการปฏิบัติงาน					
31	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน					
32	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ					

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
	5. ด้านหลักความรับผิดชอบ					
33	ผู้บริหารสามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน					
34	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารงาน วัตถุประสงค์ ระบุภารกิจของบุคลากรให้รู้และ เข้าใจหน้าที่ชัดเจน					
35	ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือครู อาจารย์ ที่ประสบปัญหาต่างๆ					
36	ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับ บัญชาอย่างทั่วถึง					
37	ผู้บริหารพร้อมรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมา ปรับปรุงงานอยู่เสมอ					
38	ผู้บริหารสนับสนุนการปฏิบัติงานตาม แผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษาอย่างจริงจัง					
39	ผู้บริหารติดตามการทำงานของครู อาจารย์ และทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ					
40	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่ วางไว้อย่างยุติธรรม					

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย มาก
41	6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดอย่าง ต่อเนื่อง					
42	ผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระ งานที่มอบหมาย					
43	ผู้บริหารมอบหมายภาระหน้าที่ต่อบุคลากร ตามความรู้ความสามารถ					
44	ผู้บริหารใช้วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียนอย่าง คุ้มค่า					
45	ผู้บริหารกำกับ ควบคุม ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัด					
46	ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ ทรัพยากรของวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า					
47	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งาน ได้อย่างสม่ำเสมอ					
48	ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากรครู นักเรียน และชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ ธรรมชาติ					

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารการศึกษา

ตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่าน

ปัญหา	อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
<p>1. ด้านหลักนิติธรรม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		
<p>2. ด้านหลักคุณธรรม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		
<p>3. ด้านหลักความโปร่งใส</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		
<p>4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		

.....
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ
6. ด้านหลักความคุ้มค่า

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรื่อง
ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง แบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน
 - ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต อำเภอโกสุมพิตรจังหวัดสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล

ให้อาจารย์ตอบทุกข้อคำถามและคำตอบของอาจารย์ทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับจะไม่มีผลเสียหายต่อตัวอาจารย์และโรงเรียนแต่อย่างใด และเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่า อาจารย์ได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่ แบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อเท่านั้น จะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และ นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดีและขอขอบคุณในความร่วมมือจากอาจารย์ ทุกๆท่าน

พระ คำแส่ว ธรรมปาโล (ปานละลัด)
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

1. เพศ () 1. ชาย
() 2. หญิง
2. อายุ () 1. ต่ำกว่า 25 ปี
() 2. 26 - 35 ปี
() 3. 36 - 45 ปี
() 4. 46 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
() 2. ปริญญาตรี
() 3. ปริญญาโท
() 4. ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์สอน () 1. น้อยกว่า 5 ปี
() 2. 6 - 10 ปี
() 3. 11 - 15 ปี
() 4. 16 ปีขึ้นไป
5. ตำแหน่ง/หน้าที่ในการปฏิบัติงาน
() 1. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา
() 2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
() 3. รองผู้อำนวยการฝ่ายวัดประเมินผลและพัฒนาครู
() 4. บุคลากร/อาจารย์สอนทั่วไป

การหาค่า (IOC) แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาหาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวแปรความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตเพื่อประเมินความเที่ยงตรงความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- + 1 หมายถึง เหมาะสมว่าแบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- 1 หมายถึง ไม่เหมาะสม ว่าแบบสอบถามไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+1	0	-1	หมายเหตุ
1. ด้านหลักนิติธรรม					
1	ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด				
2	ระเบียบต่างๆที่ผู้บริหารออกให้มีความทันสมัย				
3	ระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง				
4	ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี				
5	ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก				
6	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่ยึดพวกพ้อง				
7	ผู้บริหารพิจารณาความดี ความชอบตามระเบียบที่วางไว้				
8	ผู้บริหารบริหารงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป				

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+1	0	-1	หมายเหตุ
	2. ด้านหลักคุณธรรม				
9	ผู้บริหารมีค่านิยมที่ต้งามในการปฏิบัติงาน				
10	ผู้บริหารเสียสละและอุทิศตนเพื่อโรงเรียน				
11	ผู้บริหารควบคุมอารมณ์โกรธได้				
12	ผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตรที่ดี				
13	ผู้บริหารยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ				
14	ผู้บริหารยึดถือความถูกต้องตามระเบียบวินัยในการ บริหารงาน				
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีหลักธรรม ประจำใจ				
16	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
	3. ด้านหลักความโปร่งใส				
17	ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ				
18	ผู้บริหารยอมรับผลการประเมินตนเอง				
19	ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่การดำเนินงานของผู้บริหาร				
20	ผู้บริหารจัดซื้อ จัดจ้างอย่างโปร่งใส				
21	ผู้บริหารได้นำผลการประเมินการบริหารงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชามาปรับปรุงเสมอ				
22	ผู้บริหารมีระบบและแบบแผนการทำหน้าที่เปิดเผย				
23	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบข้อมูลได้สะดวก				
24	ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการบริหารบุคลากร อย่างยุติธรรมและโปร่งใส				

ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+1	0	-1	หมายเหตุ
	4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม				
25	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียน				
26	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของครู อาจารย์และ ผู้เกี่ยวข้อง				
27	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของ โรงเรียน				
28	ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน วัดและ ชุมชน				
29	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาคมผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน การพัฒนาโรงเรียน				
30	ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีม				
31	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศแห่งการมีส่วนร่วมใน สถานศึกษา				
32	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองแบบ ประชาธิปไตย				
	5. ด้านหลักความรับผิดชอบ				
33	ผู้บริหารสามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน				
34	ผู้บริหารปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอย่างเสมอต้นเสมอ ปลาย				
35	ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือครู อาจารย์ ที่ประสบปัญหาต่างๆ				
36	ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่าง ทั่วถึง				
37	ผู้บริหารพร้อมรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุง งานอยู่เสมอ				

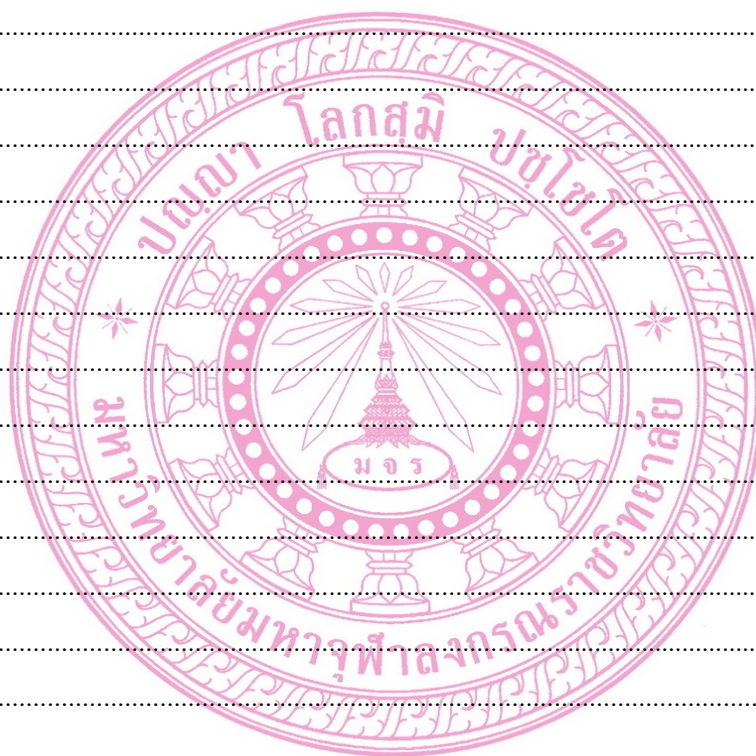
ข้อที่	การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (IOC)			
		+1	0	-1	หมายเหตุ
	ด้านหลักความรับผิดชอบ (ต่อ)				
38	ผู้บริหารสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษาอย่างจริงจัง				
39	ผู้บริหารติดตามการทำงานของครู อาจารย์ และ ทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ				
40	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ อย่างยุติธรรม				
	6. ด้านหลักความคุ้มค่า				
41	ผู้บริหารน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน				
42	ผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระงานที่ มอบหมาย				
43	ผู้บริหารมอบหมายภาระหน้าที่ต่อบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ				
44	ผู้บริหารใช้วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า				
45	ผู้บริหารนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์				
46	ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ทรัพยากร ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า				
47	ผู้บริหารดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนเป็นอย่างดี				
48	ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของการประหยัด				

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารการศึกษา

ตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่าน

1.
.....
.....
.....
2.
.....
.....
.....
3.
.....
.....
.....
4.
.....
.....
.....
5.
.....
.....
.....

6.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับแบบสอบถาม การวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” โดย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

การให้คะแนนแบบสอบถามมีเกณฑ์ดังนี้

- + 1 รู้สึกแน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
- 0 รู้สึกไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
- 1 รู้สึกแน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่สามารถวัดตรงตามจุดประสงค์

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับ

จุดประสงค์

$\sum R$

แทน

ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N

แทน

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยการแปลความคือ ถ้า $IOC \geq 0.5$ แสดงว่าแบบสอบถามข้อนั้นวัดวัตถุประสงค์ข้อนั้นจริง
ถ้า $IOC < 0.5$ แสดงว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่วัดวัตถุประสงค์ข้อนั้น

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

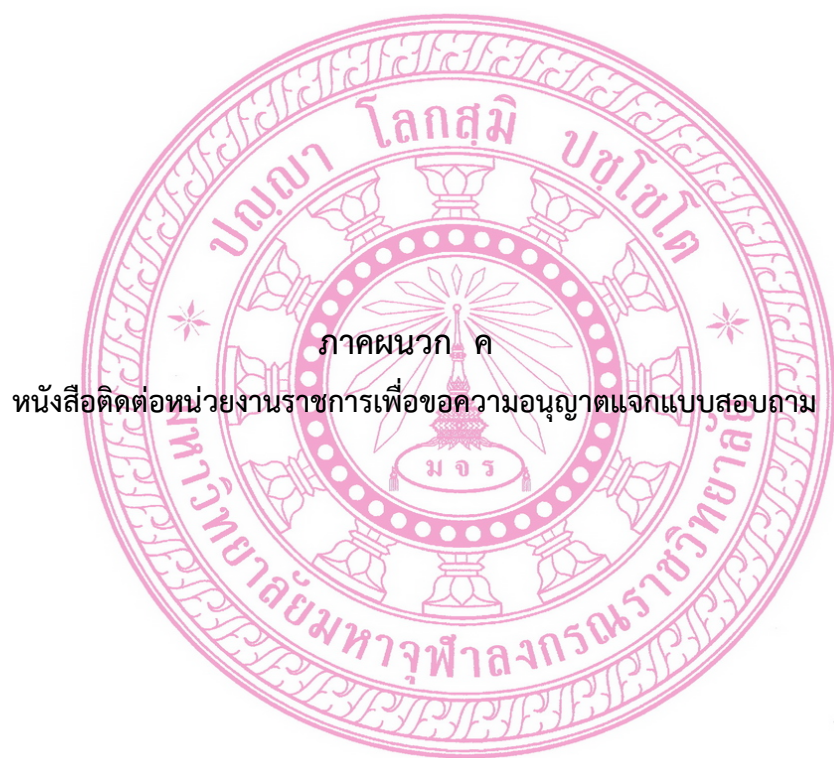
- 1 ดร. ศุภิพร เสวตพงษ์
- 2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญเลิศ จิรภัทร์
- 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอธรรมย์
- 4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินตา ศิริวรรณ
- 5 ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ผลปรากฏดังแสดงตามตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม ΣR	ค่า IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	0	1	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
4	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5	0	1	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
6	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
9	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
14	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
17	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
18	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม ΣR	ค่า IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5			
25	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
30	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
31	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
34	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
35	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
41	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
43	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
48	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้

หนังสือติดต่อหน่วยงานราชการเพื่อขอความอนุญาตแจกแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย (Biography)

- ชื่อ : พระ คำแส่ว ธมฺมปาโล (ปานทะลัด)
- เกิด : 08 มีนาคม 2528
- สถานที่เกิด : บ้าน นางกาง เขตหนองห้าง อำเภอ ท่าแขก จังหวัด คำม่วน
ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- การศึกษา : ครูชั้นสูง วิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียงจันทร์ 2551,
ปริญญาตรีครุภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว 2553
- ประสบการณ์ในการทำงาน : ครูสอนโรงเรียนประถมศึกษาสงฆ์ วัดจอมทอง อำเภอ ท่าแขก
จังหวัด คำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2546, อาจารย์สอนที่วิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียง
จันทร์ 2553-2555
- อุปสมบท : 7 มกราคม 2548
- สังกัด : วัดองค์ตั้ง อำเภอ จันทะบูลี นครหลวงเวียงจันทร์ ประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- หน้าที่ : คณะปกครองวัดฝ่ายกิจการการศึกษาภายในวัดองค์ตั้ง อำเภอ
จันทะบูลี นครหลวงเวียงจันทร์ 2554 และ อาจารย์สอนที่
วิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียงจันทร์ 2553-2555
- ปีที่เข้าศึกษา : 16 มิ.ย. 2555
- ปีที่สำเร็จการศึกษา :
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดใหม่ทองเสน ถนนทหาร แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300

E-mail: khamseo2006@yahoo.com

Face book: whampiles2011@hotmail.com

Tel: 080 008 5690/ (+85620) 99292499, 55702110